СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ XIV. Скрентонъ, Па., Четверъ 8-го Марта, 1906. Число 10. — Vol. XIV. Scranton, Pa., Thursday, March 8, 1906. No. 10

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Марецъ.

8	Ч.	Поликарпа
9	П.	Обрѣт. гл. Йоана
10	С.	Тарасія еп.
11	Н.	2 н. Порф.
12	П.	Прокопія
13	В.	Василія, Нест.
14	С.	Євдокія

❧ Просимо вже больше не присилати намъ 30 го числа „Свободы“ въ 1905 року, бо и такъ дôстали мы ихъ кôлька.

Редакція.

❧ Подаю до публичнои вѣдомости, що зъ причинъ вôдъ мене незалежныхъ Конґресъ и заповѣдженй богослуженя въ церквѣ св. Юрія на день 13 го Марта с. р. не вôдбудутъ ся въ Ню Йорку.

О. Й. Чаплиньскій.

ОПОВѢЩЕНЄ.

Повѣдомляе ся всѣхъ членôвъ Руского Народного Дому въ Америцѣ, що загальнй рôчнй зборы Р. Н. Дому вôдбудуть ся дня 15. Марта о год. 7-ôй вечеромъ въ Джерзи Сити пôдъ ч. 123 Sussex Str.

Котрй зъ членôвъ не зможуть явити ся лично, можуть передати або переслати свои повномочія котрому небудь изъ членôвъ, щобы въ имени ихъ брали участь въ нарадахъ и голосованю.

На порядку дневнôмъ: справоздане касове и выбôръ нового уряду Р. Н. Дому.

Вôдъ Уряду Р. Н. Дому въ Америцѣ.

Н. Пôдгорецкій, председ.,
Н. Стругиньскій, секрет.

❧ Зъ Сондерлендъ, Масс. доносять намъ, що оденъ тамошный Русинъ В. Кл. высмѣвае передъ Поляками Русинôвъ и руске братство св. Йоана Хрестителя. Дуже сумно...

❧ Кровь рускихъ студентôвъ. Ректоръ львôвского університету (въ Галичинѣ) не хотѣвъ дозволити рускимъ студентамъ на вôдбуте своихъ сходинъ въ університетскôй салѣ и вôдкинувъ ихъ подання написанй въ рускôй мовѣ, заявляючи, що урядова мова на львôвскôмъ універзитетѣ е польска. Въ виду сего рускй студенты ввôйшли силою до універзитету — де заразъ счинивъ ся бôй мѣжъ польскими а рускими студентами — при чôмъ 4 студентôвъ упало трупомъ а много ранено. Дѣялось се минувшои суботы, 4. марця. Універзитетъ закрито.

❧ „Громадська Думка“ — украиньскій дневникъ въ Києвѣ, котрый, якъ то мы въ послѣднôмъ числѣ „Свободы“ доносили, переставъ зъ приказу києвского ґенералъ-ґубернатора выходити — по короткой перервѣ выходить дальше.

❧ Въ Полтавѣ почали выходити два новй украиньскй тыжневники: „Украïньске Слово“ зъ додаткомъ для дѣтей „Зірка“ и „Рідна Думка“. Крôмъ тихъ двохъ выходить ще въ Полтавѣ, якъ то мы вже передше звѣщали нашихъ читателѣвъ, „Рідний Край“.

❧ Въ Харковѣ почне незабаромъ выходити украиньскій двотыжневникъ „Порада“. Дозвôлъ на се выдавництво вже прийшовъ.

❧ Въ Скрентонѣ, Па. засновалось евангельске братство „Добрый Самарянинъ“. Приймае лише тихъ, хто не вживае напиткôвъ нѣ тютюну. — П. И. Шосъ. 322 Fourth Ave., Scranton, Pa.

❧ Въ копальняхъ „Maitland въ Wasenburg, Colo. згинуло при експльозіи ґазôвъ 16 майнерôвъ.

❧ Въ пороховни „Hercules Torpedo Co.“ коло Geneva, Ind. експльодувало на возѣ 1500 квартъ нітроґліцерины, при чôмъ згинули оба вôзники-ніґры а чотыри конѣ зôстали на куснѣ розшарпанй. На мѣсци выбуху оставъ ся рôвъ на 25 стôпъ широкій а 15 стôпъ глубокій.

❧ Слѣдуючого Четверга, дня 15-го Марта вôдбудесь конвенція Злученыхъ Углекопôвъ въ Индіянополісъ, Инд. Переговоры майнерôвъ твердого и мягкого угля зъ компаністами не довели ще до жадныхъ результатôвъ. Ширше про сю справу поговоримо въ однôмъ зъ слѣдуючихъ чиселъ „Свободы“.

❧ Цѣкавый вырокъ запавъ недавно въ судѣ комунальнôмъ въ Варшавѣ, въ королѣвствѣ польскôмъ (Конгресôвцѣ). Прядѣльня въ Будвезѣ встримала въ Листопадѣ м. р. роботу и 88 людей, що тамъ працювали, стратили роботу. Робôтники ждали 10 тыжнѣвъ поки фабрику не пустили знова въ рухъ. За той часъ фабрикантъ не хотѣвъ заплатити робôтникамъ пейды — вымавляючи ся тимъ, що вôнъ не виненъ тому, що фабрику замкнувъ, бо вугля не було. Робôтники заскаржили його. Показало ся на розправѣ, що вугôль бувъ, лише подорожѣвъ. Судъ тодѣ рѣшивъ, що пôдвысшене цѣны на вугôль не е достаточною причиною, щобы замикати фабрику и засудивъ фабриканта на заплачене робôтникамъ усю платню за тихъ 10 тыжнѣвъ, вôдъ коли встримано въ фабрицѣ роботу.

❧ Комісія для еміґраціи и натуралізаціи при Вашинґтоньскôмъ конґресѣ, приняла въ послѣдныхъ днях законъ, котрый наколи його конгресъ прийме, окаже ся дуже утяжливымъ для еміґрантôвъ взагалѣ а для тихъ котрй хотять стати американьскими ситизенами особливо. Ситизеньство моглибъ тодѣ надавати лише высшй суды. Кождый бажаючій зôстати американьскимъ сивизеномъ, мусѣвъ бы жити найменче пять лѣтъ въ Сполученыхъ Державахъ а принаймѣй оденъ рôкъ въ тôмъ дистриктѣ, де внѣсъ до суду подане о ситизеньскй паперы. Крôмъ того кождый такій мусить умѣти по анґлійски говорити и читати а також писати въ якôйсь мовѣ вже неконче въ анґлійскôй.

❧ Въ парляментѣ французкôмъ принято законъ, котрымъ забезпечено робôтникамъ пенсію на старôсть. Законъ постановляе, що мае ся зложити фондъ робôтничій пенсійный, до котрого мають платити певну суму рôчно держава, фабриканты и робôтники — и зъ того фонду кождый робôтникъ, що скôнчить 65 рôкъ житя мае побирати пенсію. Внесене се поставили соціялістичнй послы. Правительство и капіталісты зразу противили ся тому законови, але въ кôнци пôдъ напоромъ публичнои опініи подали ся и згодили ся на сей законъ.

❧ Въ Толедо, О. урядили тамошнй робôтники величавй зборы, на котрыхъ запротестували проти замиканя театрôвъ въ Недѣлю. Бесѣдники цѣлкомъ слушно запитували ся, коли мае робôтникъ ужити розрывокъ, якъ не въ Недѣлю? Замикане театрôвъ въ Недѣлю е явною кривдою для робôтникôвъ.

❧ Ню-йорскй капіталісты закладають въ Отава, Онт. въ Канадѣ синдикатъ зъ закладовымъ капіталомъ $100.000.000 — котрый маєсь займати выключно будовою готелѣвъ. Головою того синдикату мае бути T. S. Hyllard, бувшій менажеръ Валдорфъ Асторія въ Ню Йорку.

❧ 21-го Февруара с. р. шалѣвъ страшный орканъ при берегахъ державы Колюмбія, въ полудневôй Америцѣ. Рôвночасно дало ся чути землетрясене. Понадъ 2000 людей згинуло а сотки домôвъ забрала вода.

❧ Въ Meridan, Min. збуривъ сильный орканъ кôлькадесять домôвъ, кôлька великихъ фабрикъ и готелѣвъ. Згинуло до 200 людей. Дотеперь добуто зъ пôдъ румовиска 21 бѣлихъ и 100 ніґрôвъ. Страты обчисляють на $1.500.000.

❧ На Островахъ Товарискихъ знищивъ орканъ, якій тамъ шалѣвъ 7 и 8 Февруара усѣ осады люцкй. На самôмъ островци Таґіті згинуло до 10.000 людей. Деякй меншй островы зникли зъ надъ поверхнѣ моря. Шкоду обчисляють на $5.000.000

❧ При берегахъ Норвеґіи (въ Европѣ) зъ 300 рыбацкихъ човенъ, якй выплыли були минувшого тыжня на море для полову рыбъ — вернуло до берега лише 60. Решта пôдчасъ сильнои бурѣ потонуло.

❧ На всходъ вôдъ Portales, N. M. горять степы. Дотеперь згорѣло перешло 2 міліонôвъ акрôвъ степôвъ. Жертвою огня впали великй загороды выпасовои худобы. Дотеперь шкода выносить перешло $1.000.000.

❧ За оденъ мѣсяць Сѣчень с. р. згорѣло въ Сполученыхъ Державахъ и въ Канадѣ власности на вартôсть $17,723,000. Въ попереднôмъ р. (1905) въ тôмъ самôмъ мѣсяци згорѣло власности вартости $16.378.100, а въ р. 1904 — рôвножь въ Сѣчни вартости $21.790.200.

❧ Въ леґіслятурѣ державы Ню Йоркъ радять теперь надъ закономъ, котрый установляе для всѣхъ желѣзничихъ компаній въ нюйорскôй державѣ 2 центову оплату за перевѣзъ пасажирôвъ, на кожду милю, замѣсть дотеперѣшнои 3 центовои. Таку знижку оплаты рѣшено вже въ леґіслятурѣ державы огайскои для Огайо, а ґубернаторъ державы Индіяна аґітуе за подôбною знижкою для Индіяны.

❧ Въ леґіслятурѣ державы Iowa принято законъ, забороняючій продажу штучныхъ огнѣвъ, петардъ чи малыхъ пістолетôвъ, якихъ уживае ся для робленя галасôвъ на „Фордъ Джулая“.

❧ 800 політичныхъ вязнѣвъ выслано въ послѣдныхъ часахъ на заслане до архангельскои ґуберніи. Выслано ихъ тамъ тому, бо въ арештахъ нема вже мѣсця.

❧ Пôсля розслѣдôвъ въ прибалтицкихъ краяхъ (въ Росіи), убито за послѣднй два мѣсяцѣ 800 невинныхъ людей, головно жѣнокъ и дѣтей. Нема майже нѣ одного села де не сторчали бы руины збуреныхъ домôвъ. Всьо нищено а людей убивано безъ пощады. Одиноке средство, якимъ можна було выратувати свое житє бувъ грôшь, котрый, якъ показало ся, увинниювавъ зловленыхъ не лишь передъ простыми жовнярами але й передъ ґенералами...

❧ Російске правительство рѣшило спродати усѣ запасы амуніціи и военныхъ матеріялôвъ, якй остались въ Манджуріи по скôнченю вôйны зъ Японцями. Первѣсна вартôсть тихъ матеріялôвъ выносить 200.000,000, однакъ большa часть зъ того теперь вже цѣлкомъ зôпсута, а велике число арматъ находить ся въ такôмъ станѣ, що не оплатить ся вже ихъ до Росіи спроваджувати и треба буде ихъ спродати якъ старе зелѣзе. Мѣжъ тими запасами находить ся ще 5 000.000 патронôвъ и 500.000 арматныхъ куль.

❧ Російскй часописи обчислили, що на самъ лише перевôзъ, провіянтоване и узброене вôйска, якого уживае російскій урядъ для привернення „порядку“ въ Росіи выдае ся денно 100.000 рублѣвъ. Часопись російска „Молва“ доносячи о тôмъ, пише такъ: „100.000 рублѣвъ денно выдаесь для здушеня борбы о свободу. А щожь, якъ бы то такъ тихъ 100 000 рублѣвъ денно вôддавано голодуючимъ ґуберніямъ для поратованя голодуючихъ! Кôлько вратовано бы тодѣ людей вôдъ нужды и тяжкихъ болѣвъ! Або якъ бы тыхъ 100.000 рублѣвъ денно вôдкладано на заложене по усѣхъ селахъ людовыхъ шкôлъ? За той часъ, що выдано дотеперь по 100.000 рублѣвъ денно на здушене свободы, можна було бы заложити прегарно урядженыхъ 20.000 людовыхъ шкôлъ, а въ нихъ 2 міліоны сѣльскихъ дѣтей учило бы ся читати и писати, пôзнавати свѣтъ и розумѣти людей и ихъ интересы. 100.000 рублѣвъ денно пожирае вôйско, высилане на мордоване жадныхъ свободы російскихъ горожанъ — а тимчасомъ цѣлй ґуберніи вымирають на голодову смерть а уся сѣльска молодѣжь — та будучнôсть и надѣя Росіи, росте въ непроглядной темнотѣ...“

❧ Славный російскій писатель ґр. Левъ Толстой написавъ теперь нову повѣсть пôдъ загол.: „Столпотвореніе“. Въ той повѣсти описуе Толстой теперѣшнй вôдносины въ Росіи — и прирôвнуе ихъ до Вавилонскои вежѣ. Описуе рôжнй типы, якй высувають ся теперь на верхъ въ Росіи и особы, якй борють ся за рôжнй идеи неравъ дуже однй другимъ суперечнй и представляе усѣ тй страшнй конфлікты, якй въ наслѣдокъ сего повстають и вкôнци лишають по собѣ страшнй, болючй наслѣдки.

❧ Потреба 50 майнерôвъ до Vinton Colliery Co., що отвирае двѣ новй майны въ Vintondale, Pa. Стала робота, добра платня, жадного неспокою за послѣдныхъ 12 лѣтъ, добрй домы и школы. Vintondale лежить 20 миль вôдъ Cresson на C. & C. Division пенсилвенійсвои желѣзницѣ.

ТѢЛО ОГОРОДОМЪ.

Славный Шекспіръ кладе въ уста Яґа: „Наше тѣло е нашимъ огородомъ а воля огородникомъ; своимъ лѣнивствомъ робимо зъ него пустиню або рай своею пильностію“. Своимъ недбальствомъ можемо учинити тѣло сталымъ осѣдкомъ слабости або пахучимъ огородомъ здоровля и силы. Такъ якъ добрый огородникъ не дозволить, щобы бурянъ нищивъ його огородъ, але всейчасъ його выполює, такъ и мы першій признакъ хоробы, бракъ охоты до ѣды можемо усунути при помочи Трінера Лѣчничого Гôркого Вина. Оно дае тѣлу здоровый пôдкладъ, абы могло легко опиратись хоробамъ, оно змôцняе нашй орґаны травленя, а черезъ те пôддержуе наше здоровле. Нема лѣку, якій бы у всѣхъ хоробахъ жолудка и кишокъ бувъ такъ успѣшнымъ, якъ Трінера Лѣчниче Гôрке Вино. Оно не дразнить але побуджуе, не нищить, але будуе, не ослабляе але змôцняе, творить нову кровь и доносить кормъ до каждои части тѣла. Дайте його дитинѣ, молодцеви, дорослому або старому — всѣмъ уздоровить жолудокъ, всѣмъ забезпечить здоровле. Вживайте його коли лише побачите, що апетитъ вашъ слабне.

Продають по аптикахъ. Jos. Triner, 799 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Лист до статского совітника Филонова.*)

Пане статский совітнику. Филонов!

Особисто я Вас зовсім не знаю, та й Ви мене. Але Ви чиновник, що здобув собі в нашому краї великої слави походами проти своїх земляків. А я — письменник, що просить Вас поглянути на короткий реєстр Ваших подвигів.

Спершу одну увагу.

В місточку Сорочинцях збирали ся люде на збори і казали промови. Видимо думали, що маніфест з 17. жовтня (октября) дав їм право збирати ся й говорити. Та воно, коли хочете, так і було: маніфест справді дав ті права і додав до сього, що нікого з росийских громадян не можна карати без суда. Ще він, маніфест, оповістив, що народ буде брати участь у видаваню законів та впорядкованю країною і все те назвав „непохитними підвалинами“ (незыблемыми основами) нового ладу росийского житя.

По що кажу я Вам те, пане стат. совітнику Филонов? Я, звісно, добре знаю, що всіх великих прав, оповіщених (на жаль тільки на словах) у маніфесті з 17. жовтня (октября) 1905 року, Ви і не розумієте і ворогуєте проти них. Та все-ж се основний закон росийскої держави, його „непохитні підвалини“... Чи Ви розумієте, яким страшним лиходійством були-б усі Ваші вчинки перед судом тих прав?

Але я буду „поміркований“... Я вимагатиму мало, більше ніж мало... Через те, пане с. сов, Филонов, я на Ваші вчинки гляну тільки з погляду тих старих росийских законів, які були перед 17. жовтня (октября).

Ось що стало ся.

У Сорочинцях та в сумежнім селї Устивицях збирали ся люде без дозволу начальства. На сходинах говорено промови і роблено постанови. Між иншим постановлено позачиняти горілчані монополії.**) Понаписувано резолюциї і не дожидаючись дозволу начальства, — позачиняли монополії і на дверях почіпляли колодки...

18-го грудня (декабря), на підставі „усиленной охраны“, то-б то без судового наказу, арештовано одного сорочинця—Безвіконного. Односелцї вимагали, щоби його поставлено перед суд, а до суду віддано їм за порукою. Такі вимаганя, щоби справу розглядав суд, а не адміністрация, тепер виявляють ся скрізь, таке було вже по всяких селах та місточках нашої губернії і де-не-де і пощастило того досягти. Сорочинцям же сказано, що сего не буде. Тоді вони арештували урядника й станового.

19 го грудня помічник справник Барабаш приїхав до Сорочинець, ведучи за собою сотню козаків. Він бачив ся з арештованими, кажуть, що вони просились у него і він обіцяв просити, щоб випущено Безвіконного. Потім він відійшов з козаками. Але згодом, на лихо, спинив ся на краю місточка, розділив своїх козаків, обійшов і знову під'їхав до товпи людей. Стала ся крівава подія, яка докладно виявить ся на суді. Наслідки сього такі: поранено смертельно помічника справника, поранено смертельно і вбито мало не 20 сорочиньских людей...

Чи відомо Вам, пане с. сов. Филонов, як згинуло тих двайцятеро людей? Чи вони всі вбивали справника? Нападали? Змагали ся силою? Обороняли убийців?

Ні. Козаки не вдоволили ся тим, що розігнали товпу і визволили станового. Вони кинулись на вздогінки за втікачами, наздоганяли і вбивали їх. Та й се ще не все: вони кинули ся в місточко та й почали уганяти за тими людьми, які їм случайно попадали ся на дорозі.

Таким чином коло дому п. Малинки вбито сторожа Отрешка, що саме тоді обмітав сніг коло хазяйского ґанку. Так Остап Гарковенко смикав худобі сіно з стогу, на своїм подвірю, за верству від волости. Козак націлив ся з улиці, і поранений Гарковенко впав раніш, ніж міг побачити злочинця. Так старий аптикар Фабіян Перевозський вертав з сином з почти. Коло будинку Орлова їх наздогнав убийця-козак і застрілив сина перед очима батька. Так Сергія Ів. Ковтуна вбито за шість сажень до його воріт. Так женщину, жінку селянина Маковецкого вбито коло самих воріт. Так у дївчини Келепової прострілено кулею обі щоки. Я міг би Вам росказати, яким робом і де саме повбивано всіх тих, що згинули в Сорочинцях. Але досить буде, коли скажу, що 8 убито коло волости й поблизу її, а дванайцять згинуло на улицях, коло своїх хат і на своїх подвірях...

Тепер, п. с. сов. Филонов, я позволю собі спитати ся: чи одно злочинство зроблено в Сорочинцях 19. грудня, чи їх зроблено багато? Чи Ви думаете, що дорога тільки кров людей у мундурах, а кров людей у свитах та семирягах, кров Отрешка, Гарковенка, Ковтуна, Маковецкої, Келепової та инших таких, можна лити безкарно, як воду? Чи не здає ся Вам, що коли треба довідати ся, хто і як убив нещасного Барабаша, то не менше треба, щоб правосудність розглянула й те, хто, узброєний, убивав по улицях, по дворах, по городах безвинних, простих людей, що ні на кого не нападали, не боронились, не були там коло волости, де счинила ся бійка, не знали про неї і так не знавши й повмирали?

Авже-ж! Менї нема ніякої потреби відкликувати ся задля тої страшної події до великих основ нового закону... Досить що до сего якого хочете закону, якої хочете країни, хоч би вона ще й не дуже добре впорядкувала закони писані чи звичаєві. Поїдьте, пане с. сов. Филонов, до країни півдиких курдів, до рідного краю башибужуків. І там кождий судія скаже вам: „у нас, — скаже він напевно, — також богато узброєного розбою, що заганьбив нашу країну перед усім сьвітом. Але і наші не зовсім ще добрі закони признають, що за кров людей у простій одежі так само карає закон, як і за кров убитого чиновника“...

Чи зважитесь Ви, прилюдно й голосно, сказати, що се не так, пане с. сов. Филонов?

Та як Ви зрозуміли сю „законну“ власть і що Ви зробили?

Ось що.

21-го декабря з Сорочинець відвезено тїло нещасного Барабаша, що вмер в шпитали. Ще не втихли сумні дзвони по души, а вже Ви, пане с. сов. Филонов, виїхали в Сорочинцї, ведучи за собою сотню козаків.

Чи тоді видко було з чого, що хтось бунтує ся? З вами силою змагались? Збудовано на вашій дорозї барикади? Хиба зібрали ся люде з зброєю? Хиба перешкаджали робити Вам слїдство?

Нї, в місточку Сорочинцях не видко вже було нічогісїнько такого, з чого можна було би подумати, що люде будуть з Вами змагати ся, бити ся. Людей пригнїтило страшне нещасте 19-го грудня, що впало на них так несподївано, мов грім з ясного неба, і так страшно. Вони розуміли, що тепер неминуче буде суд і коли-б у село приїхав слїдчий судия, узброєний тільки законом, то проти него не було-б ніякогісїнького опору. А коли би з ним і були козаки, то вони знали би, що їх діло — тільки берегти чиновника та його законну справу, а не карати ще не обвинувачених людей, не робити клопотів, не мордувати, не чинити насильств, бо за се карає закон.

Так, се певне так і було би, а надто, що від слїдчого судиї люде сподївались би правосудности й собі за кров своїх рідних...

Але до Сорочинець вислано не слїдчого судию, а Вас, пане с. сов. Филонов („старший совітнику губернского правленія“) і Ви винні тепер, що узброєне війско, віддане під Вашу команду, замість щоб берегти закон, поломало його й допустилось насильств.

Ви відразу почали так робити в Сорочинцях, як би се був завойований край. Ви звелїли „зігнати громаду“ і сказали, що коли громада не зійдесь, то Ви розгромите все село, „не зіставивши з него й порошинки“. Чи-ж диво, що після такого наказу козаки почали виганяти людей по своему? Чи-ж диво, що тепер у селї, називаючи по імени, росказують про всякі здирства і навіть про знасилуваня, які робило війско, що було під Вашим розказом?

На що-ж Вам треба було збирати людей у громаду і які законні слїдчі діла робили Ви, як громада зібрала ся?

Поперед усього Ви казали всім клякати, звелївши козакам обступити їх з голими шаблями і виставити дві гармати. Всї покорили ся, всї впали на колїна без шапок на снїгу... Тільки аж по двох годинах Ви схаменули ся, що серед тих людей, що клячать перед Вами, є два георгієвских кавалерів*) Ви їх пустили. Потім пустивши новобранцїв та малолїтних. Всїх, що зістали ся, Ви, погрожуючи їм смертию, держали так в снїгу чотирі з половиною годин, навіть не подумавши про те, що в сїй юрбі, яку Ви беззаконно мордували, можуть бути люде, що ще не поховали неповинно вбитих 19-го грудня братів, батьків, дочок, що не вони, а инші перед ними повинні були-б стояти навколїшках, благаючи прощеня — за душогубство...

Того всього треба було Вам, щоб показати Вашу совітницку всесильність та... погорду до законів, які обороняють особу і права росийских громадян від безрозумного самовольства. Дальше „слїдство“ було таке, що Ви викликали окремих людей, вичитуючи їх з заздалегідь списаного реєстру.

Нащо? щоб допитувати? щоб довідати ся чи вони винні і за що мають одвічати?

Нї, бо тільки викликаний отвирав уста, щоби відповісти на питаня, вияснити може довести, що він нічим не причетний до того, що стало ся, то Ви зараз, своєю совітницкою рукою, розмахнувши ся, били його по лици і передавали козакам, а ті, з Вашого наказу, далї робили те злочиньске мордоване, що Ви почали і валяли на снїг, били нагаями по голові й по лици, аж поки нещасний затихав без голосу, непритомний, не похожий і на чоловіка...

Оттак-то зробили Ви, наприклад, з Семеном Грищенком, бо Вам сказано, що у него ночував один з „ораторів“. Покажіть менї, пане с. с. Филонов, такий закон, щоб чоловік, пустивши до себе на ніч подорожного, одвічав би за всї його слова й діла — та ще і за такі слова й діла, що ще й не доведено, чи справді вони злочинні? А однак як тільки Грищенко хотів говорити, Ви почали бити його по лици, а потім віддали на бите козакам. Побитого посаджено в холодну, та Вам і се видало ся за мало. Ви знов його викликали, знов не дали говорити, знова били самі і передали козакам, щоб вони ще раз мордували. Так само зробили Ви ще з Гарасимом Мухою, за те що у него був ключ від зачиненої громадским присудом „монополії“, тільки сего Ви ще вдарили ногою в живіт. Так саме двічи били Ви Василя Покрова, потім мордували Оврама Готлїба, Семена Сорокина, Семена Коверка. Я не буду називати тут усїх тих 20 людей, що Ви били власними руками, копали ногами і велїли бити нагайками. Згадаю ще тільки студента Романовского...

Студент Романовский — людина „привілегірована“ і через те Ви не осьмілились бити його своїми руками. Ви навіть не зразу звелїли й козакам його бити; Ви тільки відіслали його в холодну. Тоді якийсь козак сказав; „А чом же не нагаями?“

Ви рішили, що він каже правду. Перед законом усї рівні. Ви тут робили страшенні беззаконства, — чому-ж не зрівняти всїх перед беззаконством? Студента викликано з холодної. Ледви він вийшов на ґанок — його штовхнули на снїг, і побили... На щастя, якийсь жалїсливий чоловік порадив йому перед тим загорнути голову й лице в башлик...

Та й сего вам видало ся мало і тому, поглянувши на товпу, що стояла в снїгу навколїшках перед вашою совітницкою величностю, ви вимислили нову вимудровану жорстокість. Ви звелїли евреям відрізнити ся від православних і поставили їх навколїшки окремо і звелїли козакам бити їх усїх у ряд. Ви вияснили се тим, що „евреї — розумні“ та що „вони — вороги Росії“. Козаки ходили серед юрби, що стояла навколїшках, і били на право й на лїво мужчин, підлїтків, сивих дїдів. „Як вівчар вівцї“ — картинно говорили про се самовидцї. А ви, пане с. с. Филинов, дивились на се бите і заохочували бити дужче...

Пане с. с. Филинов! Повірте менї, я втомив ся, я тяжко втомив ся, списуючи тільки на папері всї ті беззаконні мордованя і зьвірства, якими ви, наче-б то се було законне слїдство, мучили кого попалось в Сорочинцях, не дбаючи про те, щоби довідати ся — чи вони чим винні, чи нї...

А однак ви все те доконували над живими людьми, і менї ще треба росказати, як ви поїхали другого дня на нові подвиги въ Устивицю... А за вами, як за тріумфатором, побиті, помордовані, змучені плентались ваші сорочинскі бранцї, хоч їм би треба було бути тільки в шпитали...

Так їхали ви в Устивицю вертати законови його силу.

Далї говорити буду коротко.

Що діяло ся в Уставицї до вашого приїзду? Там анї не бунтували ся, анї станового не арештували, анї справника не убили, анї не били ся; там тільки люде списали постанову, щоби монополїю зачинити та й зачинили перш, ніж дозвіл від начальства прийшов. Тільки ота колодка на дверях у монополії і сьвідчила, що люде в селї постановили самоправно припинити в себе піяцтво...

Роблючи се, не додержали вони законної форми. Се правда. Ну, а ви, пане с. с. Филинов, ви — чиновник і слуга закону! Самі ви додержували „законної“ форми, як робили ваше злочинство?

А про те я ще й помилив ся; ще з вечера, з вашого наказу, уставичане зняли колодку, і таким робом, як ви приїхали, то не було вже і сього слїду поломаного закону... Казьонна монополія відчинена була, горівку продавано пяницям вільно і без перешкод. Однак се вас не вдержало від нових насильств та мордів, — не буду їх описувати в подробицях, нехай уже все до ладу роскаже суд, если, розумієся, він коли буде.

Тут я скажу тільки, що мстючи ся тільки за право продавати заказану горівку, Ви поперед усього побили старосту, зірвали з него відзнаку і кинули в снїг. Потім Ви побили писаря, били його не самими руками, а ще й подерли на нім урядові книги, — після

*) В попереднім числї „Свободи“, в статї „Вісти з Росиї“, обіцяли ми подати нашим читателям пару образків, як росийский уряд приводить у себе, в Росиї „законний порядок“ і яких він допускає ся при тім незаконних зьвірств. На сей раз подаємо „Отвертий лист до статского совітника Филонова“, лист який оголосив в росийскій часописи „Полтавщина“ звісний росийский писатель Волод. Короленко. Сей лист передруковали ще і другі росийскі часописи, а тепер ми передруковуємо його в українськім перекладі в „Свободі“. Мусимо однак звинитись перед читателями, що не подаємо його цїлого, а лише що важнійше. Сей лист надто довгий і заняв би кілька чисел „Свободи“, а тоді, переривавши кілька разів, стратив би на своїй одноцїлости. А сего хотїлось ми оминути.

Ред. „Свобода“.

**) державна продажа горівки.

*) відзначених ордерами за заслуги підчас війни.

сего писар уже не міг складати протоколи та писати ухвали. Тут же ви побили Дениса Ів. Бакала, що прийшов у волость за ділом, — Ви били його по голові „исходящею книгою“... І Устивичанам Ви казали клякати в сніг, так само й козаки били їх нагаями і так саме й судови, если він коли буде, доведе ся рішати, чи правдиві є ті страшні оповідання людей про те, як Ваші козаки насилували устивицких жінок... Ви зрозумієте, звісно, що імена нещасних тут не так то легко оголошувати...

Людей Ви держали й тут навколішках дві години, вимагаючи від них, як і в Сорочинцях, „призвідників“ та добиваючи ся такої ухвали, щоб повисилати з села нелюбих адміністрациї людей. Ви забули при тім, с. с. Филонов, що катоване скасував ще Олександер І-й, що за мордоване тяжко карає закон, що кару тілесну, навіть з судового присуду, скасовано для всіх манифестом з дна 11- августа (серпня) р. 1904, а громадскі постанови, добуті такими видимо злочинними заходами, не мають ніякої законної ваги...

Я сказав. Тепер, пане с. сов. Филонов, я буду вичікувати.

Буду очікувати, що, коли є ще в нашій країні хоч крихта правосудности, коли Ви, Ваші товариші на службі та Ваше начальство сьвідомі своеї службової чести й обовязку, коли є в нас суди й судиї, які памятають, що то закон і судейска совість, то хтось із нас повинен піти під суд і відбути судову кару: або Ви, або я.

Ви — через те, що Вас прилюдно обвинувачено за вчинки, незгожі з службовими обовязками, достойностю й честю; обвинувачено за те, що Ви, ніби то роблючи слідство, принесли в Сорочинці та Устивицю не правосудність та законну власть, тілько жорстоку й беззаконну пімсту, мстили ся як чиновник за чиновника і за неслух чиновникам. Пімста навіть не на винних, — щоб винних познаходити, то треба було слідства. Н., Ви принесли сліпу й дику грозу мордовання й насильства над людьми, не розбираючи, де винний, а де ні, і добре знаючи, що караєте й невинних...

А коли Ви зможете сказати, що се не так, то я радо піду замість Вас під суд і буду доводити, що Ви зробили ще більше, ніж я міг тут списати моїм малосильним пером... Я доведу, що коли називаю Вас мордовником, насильником та беззаконником, то се я кажу тілки те, що виявляє ся з Ваших учинків. Бо Ви безперечно доконували мордів, насильства та беззаконства, Ви топтали всі закони — старі й нові, Ви руйнували серед народу віру не то в щирість та вагу манифесту, а й саму думку про закон та власть. А се значить, що ви і таки, як Ви, самі пхаєте народ на шлях розпуки, насильства і пімсти.

Я знаю: Ви можете сказати, що Ви не сам, що такі вчинки, як Ваші, а може ще гірші, зіставють ся у нас безкарними... Се пане с. сов. Филонов, — поки що сумна правда.

Та се не виправдує Вас. А до Вас я говорю через те, що живу в Полтаві, що вона повна живими картинами Ваших насильств, що до мене долітають стогін й нарікання Ваших жертв...

А коли й Ви, так як инші, похожі до Вас, останетесь без кари; коли не станете перед судом через те, що начальство Вам вибачить і в законів нема сили, і Ви, вкупі з кокардою, носити будете безпечно патно тих тяжких прилюдних обвинувачень, то й тоді я вірю, що сей мій лист не згине без доброго наслідку.

Нехай край бачить до якого порядку, до якої сили законів, до якої одвічальности чиновників, до якої оборони прав российских громадян кличуть її по двох місяцях після манифесту 18 жовтня.

Після всього того, що сказано, Ви зрозумієте, через що навіть услівно, при кінци сього листу, я не можу, пане ст. сов. Филонов, висловити Вам мого поважання.

Вол. Короленко.

9 січня 1906 р.
в Полтаві.

Увага редакциї „Свбоды“: Филонов скінчив як і много инших подібних йому „оборонців“ закона. Дня 2-го Лютого с. р. зістав убитий в Полтаві з руки одного револющіонера. Ось кого вбивають революціонеры.

Надôслане.

Протесты.

I.

Отсимъ протестую противъ нелюцкихъ очернень и нападôвъ ґаспадіна А. Филиповского редактора нью-йорскои казеты „Правды“, на п. К. Кирчова и публично заявляю, що неправдою є буцѣмъ то кортъ назначивъ мене ключаремъ нашои церкви, доки не рѣшить ся справа. Се є пôдла ложь и дивуе мене, що писавъ еѣ не пôпъ, дякъ або якій инший джерзі ситскій дописуватель „Правды“, а чужій чоловѣкъ — самъ редакторъ згаданои ґазеты, що хотѣвъ бы уходити за інтелиґента а не знае, що якъ такій повиненъ писати въ ґазетѣ саму святу правду, чисту „инстинну“. Се е ложь „самая большая“, взята зъ воздуха. Церковнй ключѣ давъ менѣ добровольно п. Кирчôвъ, предсѣдатель нашои церкви, яко комітетовому и лишь длатого, що я мешкаю найближе при нашой церквѣ; но понеже зъ причины теперѣшного мого занятя я не могъ дальше утримувати церковныхъ ключей, то я повѣдомивъ п. Кирчова, щобы давъ тй ключѣ кому иньшому зъ нашого комітету, що вôнъ и зробивъ и давъ ключѣ п. Д. Голодовбѣ, также членови нашого церковного комітету. Ся змѣна накучила ся Барнѣ и его компаніи, тожь заскаржили насъ о ключѣ до суду, думаючи, що судъ вôдбере вôдъ насъ ключѣ и дасть Барнѣ. Однакъ перерахувалися небожатка, бо справу програли. Судія сказавъ, що ключей вôдъ насъ не вôдбере, но сказавъ нашому адвокатови примѣстити ключѣ десь найблизше церкви. Отжежь адвокатъ сказавъ, що ключѣ будуть назадъ въ мене и я на прозьбу п. Кирчова принявъ вôдъ него знова ключѣ. Но и се не сподобалось компаніи Барны. Они пробували чи не було бы имъ вôльно доробити еще одинъ ключѣ, но на се получили вôдповѣдь вôдъ судїѣ, що если не будуть задоволені зъ сего, то судъ назначить судового вôдбірача (receiver-a). — Оджежь — де правда, редактора „Правды“? Хотячи назвати другого „брехуномъ“, треба перше самому опертись на правдѣ, а не брехнѣ; однакъ „хто ѣсть фляки, то гадае, що и другій такій“. На конець ще скажу, що безименній дописи зъ Джерзі Сити помѣщуваній въ нью-йорской „Правдѣ“ фабрикують ся правдоподобно такими рабами якъ пôпъ и дякъ, або бодай, що они дають рады и дають духа дописувателямъ, ихъ джерзі-ситскимъ „одномышленникамъ“, тримаючись поговôрка: „бреши язычку, будешь ѣсти кашочку“.

Стефанъ Калакука,
членъ Рады церковнои.

II.

Мы члены Братства св. перво-мученика Стефана и парафіяне церкви св. Ап. Петра и Павла въ Джерзі Сити, Н. Дж. протестуемо проти пôдлыхъ брехонь нью-йорской ґазеты „Правды“ и еѣ редактора, гаспадина А. Филиповского, котрый, не маючи, видно, досыть матеріялу до писаня — въ кождомъ числѣ выпускае щораз новѣ брехнѣ, посилѣтаній салонистыми и другими заверниголовами, противъ нашого чесного и заслуженого и поважаного чоловѣка п. К. Кирчова! Мы не будемо хвалити п. Кирчова, бо его добрѣ дѣла самі его хвалять! Але вамъ, пане редакторе „Правды“, засѣ вôдъ нашои церкви, и коли вамъ наша уніяцка церковь не до лица, то идѣть собѣ до православнои.

А вы, господине Барна, предсѣдателю у вашôмъ салонѣ — а не у нашôй церкви, зробѣть перше порядокъ зъ собою, и здайте вже разъ рахунокъ зъ люцкихъ грошей церковныхъ — щобъ вамъ колись наша кривда не лѣзла боками. Якійсьте предсѣдатель, що претендуете собѣ щосьте одѣдичили предсѣдательство по Мг. Криницкимъ и по Шпакови, котрый пропавъ якъ камфора, то посклику̂йте ся и здайте вже разъ рахунокъ зъ люцкои працѣ! Ану, панове предсѣдателѣ!

Бр. св. Стефана пер. мученика.
Спиридонъ Сибидло, предс.,
Андрей Сандовичъ, секр.,
Стефанъ Чайка, касіеръ.

III.

Мы, члены товариства „Руского Молодечого Клюбу Поступового и парафіяне церкви св. Ап. Петра и Павла въ Джерзі Сити, Н. Дж. протестуемо противъ нью-йорскои казеты „Правды“ и еѣ теперѣшного редактора, що зъ пôдлымъ очерненемъ и клеветами и всякими ложными выдумками, накидае ся на нашого парафіянина и теперѣшного предсѣдателя парохіи п. К. Кирчова. П. К. Кирчôвъ, еще яко бувшій давнѣйше урядникомъ церковнои рады, старавъ ся о якъ найкрасшій порядокъ, бувъ противный всякимъ циганьствамъ и крутарствамъ, и зô свого уряду яко секретарь и тростісъ парохіи, вывязавъ ся якъ найсовѣстнѣйше и причинивъ ся такъ працею, якъ и грôшми для нашои церкви бôльше якъ неоденъ другій парохіянинъ, що може посвѣдчити, если схоче сказати правду, п. Викторъ Гладикъ, попередный редакторъ „Правды“, котрый его знае близше а нѣжь А. Ф. Встыдъ и ганьба зъ такими редакторами и зъ корчмарями, задурѣйчеными московскою дурѣйкою, що лишень умѣютъ баламутити головы здоровымъ людямъ!

За урядъ Т. М. К. П.:
Д. Ванько, предс.,
Мих. Келичава, секр.,
Лукачъ Павелчакъ.

IV.

Мы, Русины и члены „Руского Народного Союза“, вôд. 73. въ Providence, R. I. протестуемо противъ негôдныхъ нападôвъ нью-йорскои ґазеты „Правды“ и и теперѣшного славного редактора, що хоче вславитись щоразъ новѣйшими пашквѣлями противъ нашого предсѣдателя п. Кирчова, помѣщаючи нихъ въ своѣй шматѣ и тымъ хоче понизити повагу нашои организаціи. Але, господине, не удасть ся вамъ се! Хотяй бысьте якъ горлали, и всѣ ваши прихвостнѣ — москвофульскі аґенты! П. Кирчôвъ є надто добрымъ нашимъ предсѣдателемъ, щобы вы могли у кого зъ помѣжъ членôвъ Р. Н. Союза доверге до него захитати. Що вамъ вôнъ не до вподобы — се проста рѣчь. У васъ кождый чесный чоловѣкъ, що гидить ся вашими пашквѣлями, є поганиномъ.

Та засѣ вамъ панкове вôдъ нашои организаціи, засѣ вамъ вôдъ нашого предсѣдателя „Р. Н. Союза!“ Правда, если-бы вы не писали на предсѣдателя „Р. Н. Союза“ п. Кирчова, то ваша газета мусѣла бы выходити цѣлкомъ порожна, бо не знали бысьте якихъ новинокъ подати до своеи шматы своимъ читателямъ. И такъ чернйте честныхъ людей, щобъ вашимъ читателямъ выдавало ся, що вы ще розумный чоловѣкъ. Та намъ здае ся господине редакторъ, що вы ще надто зелений, щобъ могли ся накидати на нашô организаціи и на нашихъ урядниковъ. Каже наша пословиця: добра ґаздыня свою хижу заметае, а не чужу. Такъ и вы, господине редакторъ, тримайтесь тои пословицѣ и розгляньтесь перше по своѣй хижѣ.

Михаилъ Борисъ, предс.,
Никола Стельмахъ, секр.

ДОПИСИ.

Зъ Ню Йорку, Н. Й.

Театральна Трупа „Народнои Самопомочи“ вôдограла дня 21-го Лютого въ Нюарку, а 22-го Лютого въ Джерзі, Сати, Н. Дж. комедію „Лихій День“, Григорія Григорієвича, и вывязала ся несогôрше изъ своеѣ задачѣ. Такъ товариство, як и поодинокі акторы не жалѣли труду нѣ гроша, щобы лише вдоволити публику, але на жаль, Русины не вмѣютъ еще пôдпирати многихъ рѣчей, котрі-бы повинни пôдперти якъ слѣдъ. Въ Нюарку пр. участь нашои публики на представленю була такъ мала, що товариство втратило на тôмъ. Правда, що того вечера падавъ дощь, мовь зъ ведра и многі зъ тои причины не могли прийти, але се не є оправдане. Руска байдужность була, е и буде найбôльшою перепоною въ кождôй нашôй роботѣ.

О много бôльше зрѣтелѣвъ було въ Джерзі Сити, Н. Дж., де очевидно нарôдъ свѣдомѣйшій и лѣпше зъорганізованый. Ту сала була набита людьми.

До згаданои Театральнои Трупы Н. С. належать теперь слѣдуючй акторы: Стефанъ Сѣмкôвъ (директоръ), Ос. Косовый, Андроникъ Бучакъ, Теодоръ Романюкъ, Семионъ Смолякъ, Микола Романюкъ, Иванъ Зазулякъ, Теодоръ Шевчукъ и Юл. Мацякъ. Найлѣпше грали свои роле: С. Смолякъ, О. Косовый, оба Романюки, А. Бучакъ, И. Зазулякъ и Шевчукъ. Ся сама трупа, наколи позволять матеріяльні средства, буде грати на весьнѣ оперетку „Наталка Полтавка“.

С. Ч.

З Йонкерс, Н. Й.

„Slovensky Sokol“ що виходить в Алеґені, Па. порахував „kol'ko Sokolov je na svete“ тай на „zaklade statisticky'ch dat“ поставив число 100.000. Але я думаю, що тое число не певне, позаяк „Sl. Sokol“ забув дочислити еще і соколів руских, котрих есть не на сотки а на тисячі і такий словацкий Sokol можуть закрити шапками. А випадало би їх зачислити, тим більше, що Sl. Sokol числить і сокол в „aj v Srbsku a v Bulharsku a v Ciernej Hore“. Я цілком не маю чести братати своїх соколів з словацкими, хочби і тому, що їх рахунок відносить ся лиш до тих „hrudi, ktore tymi samymi zasadami su naplnene, co naše“ а упоминаю ся виключно тому, що Sl. Sokol бере ся до цілого племени славяньского, котре „sto millionow duši čita“. Не знав тепер за кого він нас Русинів має. Чи за Ґерман, чи за племя романьске — бо до Славян не дочислив. Sl. Sokol може сам незнає, що ми Русини-Славяни, а як знає, то не згадав за наших Соколів хиба тому, що в наших грудях не „blči ten sam pocit“ тому що наші галицкі соколи яко люди сьвідомі стоять в своїй цілій роботі троха висще від „Slovenskych Druhov“.

Свій.

„SVOBODA"
(LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 209 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

Entered as second-class matter July 16 1903 at the post office at Scranton, Pa. under the Act of Congress of March 3, 1879

„Свобода"

часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Р. Н. Союза", выходить що тыждня въ Четверъ и коштує:

Въ Америцѣ на 12 мѣсяцѣвъ....$ 00
До старого краю на 12 мѣсяцѣвъ $2.00
Въ Америцѣ на 6 мѣсяцѣвъ....$1.00

Галичане можуть замовляти „Свободу" черезъ Книгарню Шевченка ул. Театральна ч. 1, Львовъ.

Оплачувати ґазету треба все-гда зъ гори.

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то в карточку, котру дôстанете вôдъ почтара або аґента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годни грошей дôстати.

Адресъ:
„SVOBODA"
Box 353,
SCRANTON, PA.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣняти мусить подати намъ, кромѣ нового, также свôй старый адресъ.

Замѣтки.

Въ отсѣмъ числѣ „Свободы" подаемъ число членôвъ „Союза" при кôнци минувшого року. Якъ бачимо, то число всѣхъ членôвъ выносило 7396 зъ 129 вôддѣлами. Найбôльше число членôвъ выказують старѣ вôддѣлы „Союза", хочь и мѣжь новыми вôддѣлами є деякѣ, що мають поважне число членôвъ. Жѣнокъ до „Союза" належить дуже мало, бо ледви 176, що ввиду теперѣшного статута „Союза" и не дуже дивне.

Записаныхъ на пôвъ посмертне також дуже мало, бо лише 224, зъ чого видно, що люде або не знають, що можна записуватись на пôвъ посмертного або таки не хочуть, а волять записуватись на цѣле посмертне. Єслибъ се послѣдне було правдою, то лѣпше бъ було знести половичныхъ членôвъ и черезъ те змѣнчити роботу секретарямъ.

Дѣтей въ Союзѣ 922, на око досить поважна сума, бо, якъ видно, дѣти становлять шесту часть усѣхъ членôвъ. Єсли однакъ звважимо, що дѣтей рускихъ є дуже много, що 51 вôддѣлôвъ „Союза" не мають анѣ одной дитины а многѣ вôддѣлы мають лише по кôлькоро дѣтей, то мусимо прийти до заключеня, що въ тôмъ напрямѣ зроблено дуже мало.

Єсли порôвнувати сей выказъ членôвъ „Союза" зъ попередными, то видно, що секретарѣ декотрыхъ вôддѣлôвъ сильно працюють и черезъ те число ихъ членôвъ стало збôльшаєсь. Зъ другой однакъ стороны є и такѣ вôддѣлы, де секретарѣ недбалѣ и, розумѣє ся, тамъ число членôвъ стоить на мѣсци, або, що гôрше, еще взадъ цофаєсь.

Комісія, що мае прилагодити статуты на слѣдуючу Конвенцію „Союза" повиннабъ вже теперь деякѣ важнѣйшѣ питаня пôддавати пôдъ розвагу членôвъ „Союза". Се улекшилобъ еѣ роботу надъ статутомъ а делеґаты прïехавшѣ на Конвенцію, не довѣдувалисьбы про деякѣ рѣчи впервѣ на Конвенціи, але прïездилибъ на неѣ зъ повными выроблеными поглядомъ на дану справу и пôсля сего голосували.

— —

Минувшого тыждня выпечатали мы заяву секретаря Екзекутивного Комітету В. Ц. Н. С. (Конгресу) въ якôй говорилось, що греко-католицкїй Конгресъ вôдбуде ся 13 го с. м. въ мѣстѣ Ню-Йорку. Сими днями получили мы знову заяву о. Чаплиньского, пароха церкви св. Юрія въ Ню-Йорку, въ якôй тойже каже, що Конгресъ въ Ню-Йорк не вôдбудесь. О скôлько знаемо справу, то цѣлковита вина за таке баламутство въ справѣ мѣсця де мае вôдбутись Конгресъ и то передъ самимъ его скликанемъ, спадае едино на Екзекутивный Комітетъ. Розумѣе ся, що те баламутство не мало причиняесь до пôдôрваня довѣрія въ народѣ до Комітету и взагалѣ до цѣлого Конгресу, бо если люде не способнѣ навить приготовити все якъ слѣдъ до подержаня Конгресу, то якъ можна надѣятись вôдъ нихъ успѣшнои роботы въ важнѣйшихъ справахъ?

— —

Въ протоколѣ зъ перед конгресового засѣданя, що вôдбулось 20 го Лютого, читаемъ, що „всѣ галицкіи гр. кат. Русины годять ся на Конгресъ". Таке заключенє, єсли не фальшиве, то що найменше передвчасне. Аджежь въ тôмъ самôмъ протоколѣ въ списѣ парафій, якѣ згодились на Конгресъ бачимо лише 4 галицкѣ, одна заявилась противъ а всѣ другѣ мовчать. Не бачимо також мѣжь парафіями, що згодились на Конгресъ многихъ угорскихъ парафій, анѣ не можемо сказати ны нѣ нашимъ читачамъ де властиво сей Конгресъ буде. Загаломъ выгляды на удачу Конгресу невеликѣ, а навѣть не выключена можливôсть другого може ще соромнѣйшого фіяска, якъ було перше.

— —

„Свѣтъ" каже, що не писавъ, що бѣда галицкихъ Русинôвъ скôнчилась бы, еслибъ они стали православными. Радимо „Свѣтови" ще разъ прочитати его власну статю та переконатись, чи мы не були правѣ. Буковиньскѣ Русины въ большости православнѣ, украиньскѣ также, а чи вôдъ того имъ лѣпше?

— —

„Возродженіе національно сти галицкого (?) народа (такого народа нема. Ред.) не може иначе совершитися якъ пôдъ условіемъ оторваня отъ Рима" — пише „Свѣтъ". Чи не байка се? — Отже галицкѣ Русины хочь уніяты давно почали жити власнымъ житемъ а православнѣ Украинцѣ доперва пôдъ впливомъ послѣдныхъ подѣй пробудились до нового житя.

— —

„Нашлись бы и межи нами (російскими Украинцями Ред) мученики, котры бы власною кровію под писали бы своѣ протесть противъ насильственного „обмосковщеня" родного краю". Такъ говорить „Свѣтъ". И певно що мѣжь російскими Украинцями много патріотôвъ, тôлькожь не мѣжь православными попами. Велика бôльшôсть ихъ зносила покôрно „обмосковщеннє", доказомъ чого те, що російскѣ Украинцѣ не мають нѣ одноѣ своеи школы, не мали до недавна нѣ одной часописи, навѣть пропо вѣди говорили и ще днесь говорять до своихъ людей по московски, а навѣть тутъ въ Америцѣ московщать украиньскій народъ.

— —

Брехнею є, що „неро зумныи крики Украинцѣвъ объ отдѣленіи Украины отъ Россіи и т. п. выкликовали розныи запрещенія со стороны дуже боязливыхъ російскихъ чиновниковъ". Чи и Святе Письмо въ украиньскôй мовѣ треба вважати нерозумнымъ крикомъ о вôдôрваню Украины вôдъ Росіи? А однакъ и его заказали. Украиньство въ Росіи давили въ першôй мѣрѣ царѣ своими указами, а чиновники ще больше ихъ заостровали, та надуживали.

— —

О дивнее чудо! Навѣть „Свѣтъ" вже признае истнованє 30 міліонового украиньского народа... Цѣкаво лише чому „Свѣтъ" и „Правда" анѣ словка не кажуть про се, що на російской Украинѣ выходить вже около 20 украиньскихъ часописей мѣсячныхъ, двотыжневыхъ, тыжневыхъ и щоденныхъ, та що всѣ они друкують ся ненавистною имъ фонетикою.

— —

„Свѣтъ" смѣе ся, що „Свобода" зôбрала ледви 200 доляровъ (се брехня — зôбрано пôвтретя сотки) на Революційну Украиньску Партію, та каже, що тѣ грошѣ остаесь хиба пропити. Таке балаканє гôдне хиба чорносотенця. Єсли „Свѣтъ" думае, що „Свобода" подôбна рôжнымъ московскимъ чиновникамъ та своякамъ царя, що покрали и пропивали міліоны зôбраныи на „Червоный Хрестъ" — то мылить ся дуже. Смѣятись зъ невеликои сумы зôбраноѣ „Свободою" нема чого. Ось „Свѣтъ" на Приютъ не зôбравъ навить 40 доляровъ!

— —

Єслибъ якій пяный мужикъ говоривъ, що такій попы якъ о. Бачиньскій въ Канады валяють ся по стрїгахъ мы, не дивувались бы. але се говорить редакторъ „Свѣта", академикъ, то справдѣ дуже дивно. Не вжежь для помосковщеныхъ Украинцѣвъ таке слово якъ „приличность" зовсѣмъ не истнує?

Выказъ членôвъ „Рус. Нар. Союза".

(Зъ кôнцемъ Децембра 1905 р.)

Вôддѣлъ	Доросл.	Дѣтей	Жѣнъ	На пôвъ посмерт.	Разомъ
1	271	69	2	10	352
2	44	—	—	—	44
3	212	75	10	7	304
4	108	34	12	2	156
5	61	7	—	—	68
6	104	—	—	2	106
7	124	26	3	1	154
8	25	21	—	3	49
9	40	20	—	--	60
10	71	50	2	4	127
11	10	1	2	1	14
12	70	18	6	3	97
13	41	5	—	1	47
14	70	15	—	1	86
15	49	—	—	—	49
16	188	15	3	—	206
17	29	1	2	—	32
18	21	13	1	3	38
19	66	28	3	—	97
20	48	14	13	6	81
21	17	5	2	1	25
22	23	—	—	—	23
23	40	5	1	—	46
24	26	5	1	1	33
25	74	3	—	—	77
26	35	2	1	—	38
27	36	13	—	—	49
28	75	—	—	—	75
29	20	19	—	2	41
30	84	25	—	—	109
31	57	3	—	—	60
32	87	5	—	—	92
33	242	73	—	5	320
34	4	—	—	—	4
35	37	2	—	3	42
36	50	9	5	—	64
37	31	7	—	—	38
38	56	9	6	2	73
39	49	2	—	3	54
40	122	14	8	4	148
41	48	—	—	—	48
42	60	30	1	6	97
43	38	3	—	—	41
44	—	—	6	—	6
45	33	8	4	3	48
46	143	40	2	—	185
47	12	—	4	1	17
48	142	11	—	1	154
49	19	4	—	—	23
50	100	7	—	—	107
51	24	—	—	—	24
52	23	—	—	—	23
53	261	26	2	3	292
54	16	—	—	5	21
55	123	3	—	1	127
56	81	—	—	—	81
57	24	—	2	—	26
58	75	16	—	—	91
59	13	3	—	—	16
60	—	11	—	10	21
61	61	2	—	—	63
62	62	9	1	—	72
63	62	6	15	—	83
64	8	—	—	—	8
65	32	10	3	1	46
66	21	4	3	10	38
67	80	—	—	—	80
68	20	7	5	5	37
69	22	2	1	—	25
70	23	2	1	11	37
71	21	5	—	—	26
72	31	20	2	—	53
73	9	3	—	2	14
74	26	—	2	—	28
75	24	1	—	2	27
76	17	1	—	11	29
77	25	—	—	—	25
78	117	—	—	—	117
79	15	--	—	1	16
80	23	—	—	—	23
81	23	—	—	—	23
82	63	—	—	—	63
83	—	1	5	11	17
84	40	—	—	—	40
85	116	7	—	1	124
86	26	—	—	—	26
87	15	7	—	—	22
88	27	5	—	—	32
89	—	—	—	—	—
90	35	—	—	—	35
91	42	2	—	—	44
92	36	1	—	13	50
93	8	1	—	5	14
94	4	—	—	15	19
95	38	—	—	—	38
96	71	8	2	1	82
97	9	4	—	—	13
98	26	6	—	—	32
99	26	—	—	—	26
100	—	—	9	6	15
101	—	—	—	13	13
102	35	—	—	—	35
103	45	—	—	—	45
104	53	17	1	—	71
105	13	—	—	—	13
106	10	2	1	—	13
107	32	2	—	—	34
108	24	3	1	—	28
109	32	—	—	—	32
110	39	—	—	—	39
111	34	—	—	—	34
112	12	2	2	5	21
113	30	—	—	—	30
114	24	—	—	—	24
115	29	--	—	—	29
116	21	1	—	1	23
117	13	1	—	—	14
118	—	—	6	10	16
119	47	—	—	—	47
120	33	4	—	—	37
121	20	—	—	—	20
122	—	—	11	—	11
123	31	—	1	1	33
124	42	—	—	3	45
125	20	—	—	—	20
126	26	—	—	—	26
127	14	—	—	1	15
128	15	—	—	—	15
129	24	1	—	—	25
	6074	922	176	224	7396

Поясненє до статї В. Сиротюка „Кілька слів правди".

П. Василь Сиротюк винуе всїх патріотичних провідників в Канаді за роздори, які тут суть межи Русинами.

Гарно! А хтож ви, та ваш брат Юрко, — чиж ви не провідники? Сиротюки, ее поважне назвище колись було між Русинами в Манітобі; одні говорили про вас добре, другі зле, звичайно, як про людий, що були сьвідоміщі від многих собратів. Чомуж себе хоч трохи не винуєте? Розбили нас роздори релігійні, говорите. Не думаю, щоб они вас розбили, а всеж таки ви хоть свого часу брали живу участь в релігійних справах, вкінци відмовили стояти в рядах сеї народної духовної роботи. Тогди уважали ви еї за сьвяте діло, а днесь она по вашій думці безпотрібна. Я знов не так думаю. Я уважаю, що релігія се принцип цілих народів, і яка в них релігія такі й они. З реформованем релігій, реформували ся політично цілі народи і на оборот. Коли розуміємо нашим нарід добре, то зауважимо, що темнота его і убожество економічне суть неначе брат та сестра до релігійного стану. Сьмію сказати, що Русини не принесли в Канаду жадної релігії в принципі, принесла тільку форму, котру вполіа в них старокраєва еєрархія, щоб відвернути думку народу від природного стремління, до правдивих поглядів релігійних. З нашим пересічним чоловіком в Канаді не можна було віяк говорити про справи релігійні. Він тримав ся засади, що ему не вільно не то говорити, але навіть думати инакше, як через сотки літ диктували ему проводарі з амбони. Се уважав він за смертельний гріх. Отже, п. Сиротюк, если днесь в Канаді завзята боротьба релігійна, так она не то що не безкористна, але дуже користна, не тілько для одиниць а для загалу. Се є символ народного, духового, пробудженя. Тому провідники всїх партий релігійного руху в Канаді, заслугують на імя провідників, а боротьба се річ природна, без боротьби житя нема. Суть люди ріжних характерів, одні що ідуть, падуть і не встають, другі знов ідуть, падуть і знов встають, но в однім і в другім случаю не можна еще твердити, що всї такі люде роблять се задля особистих користей без доброї волї. Хто робить, сей повинен їсти, чей сего не заперечите. Колиб у нас капіталів нагромаджено, можеб не треба було і Лорієрів малювати, та колиб прим. фонди каліфорнійского братства обернути було на народну часопись в Канаді. Хтож тому винен, що Ґеник пізнавши вашу слабу сторону забавив ся з вами як ситий кіт з мишенятами, що повів вас з Ethelberth-у до Каліфорнії одним поцілуєм як Юда Христа з Оливної гори до Каяфи. Хибаж політичні провідники, котрих на думці маєте, винні сему? Хибаж они не перестерігали вас сердечно, по приятельски, та не предсказували вам теперішного вашого цілковитого матеріяльного зруйнованя? Хтож сему винен, що ви перетовкли біду свільну всїм еміґрантам в Канаді доробились долярів на котрих би днесь з родиною спокійно жили, пішли за указаними Ґеником ґрупками на вербі? Пишете, що патріоти називають вас ниями та розбійниками; хиба ви до таких ґріхів почуваете ся, бож про чесних людий нашї патріоти не чесно, хиба, що удоводнюють фактами, чогож ви скачете межи них, де не ваше місце? Не можете критикувати річей, з котрими не есьте добре обзнакомлені.

Говорите, що нам треба добрих провідників і та з правдивим сумлїнем і чистими руками. Що до їх доброти се сьвіт осудить, що до сумлїня, то чейже не думаю щоб согрішили, що не поступили в ваші слїди за порадою, як ви кажете, рівноапостольного Сатира, Ґеника. Тогди не тільки з вас він би сьміяв, кажучи, що „колиб Сиротюки не були дурні, не поїхалиби були до Ка-

ліфорнії", бувби з усіх сьміяв ся і тогди справді бувби „Сатиром" між сто тисячним народом в Канаді. Що до читальнів, так ви не покажете нам ні одної, щоб еєствувала сто літ, всяке діло має початок і конець, однак не без кроку наперед або назад. Лихо в тім, що ми бідні і власне в такім місті як Вінніпеґ, тота вами боронена піятика, забирає вільний час народови, щоб горнув ся в читальню і постарав ся о свій льокаль для неї, но з часом і то буде. Стор в Вінніпеґу, оснований був тим самим чоловіком, і в таких намірах, що і ваше братство. Мені прикро писати отсих кілька слів правди, щоб ваших кілька слів „правди" вивести з запутаня, та конечно було, бо інакше справді хтось би подумав, що Василь Сиротюк в Каліфорнії має рихт. Отже конечно було треба показати річ з обох боків. Вибачайте, не думаю, щоб тут пробрехав ся. Знаю що ваша доля незавидна, та що завдячити єї можете лихому патріотови і своїй легковажности а більше нікому.

Вінніпеґ, Ман., Канада.

Ваш давний сусід.

(За погляды высказаний въ сѣй статѣ, редакція не бере на себе вôдвѣчальности. — Ред.)

Выборы до Государственнои Думы.

Вийшовъ указъ, скликуючій на 10-го Мая с. р. „Державну Думу" (Государственну Думу). Зôбрати сь має вона въ Петербурзѣ. Зъ тою хвилею, то є зъ хвилою отвореня сеи російскои Державнои Думы, держава російска перестає бути державою абсолютистичною, то є державою, въ котрôй закономъ є выключно воля царя — „самодержця" — а стає державою конституційною — въ котрôй закономъ є уже не выключно воля царя, але й воля самого народу. Обѣ сй волѣ суть рôвнозначнй и однаково конечнй до законодавчои роботы. Нѣ оденъ проектъ закону не може стати обовязуючимъ закономъ, поки на се не згодить ся Державна Дума и царь. Въ тôмъ и заключає ся истота конституційного строю монархічнои державы.

Такъ зъ хвилею, коли маніфестомъ зъ 18 жовтня 1905 р. надано Державнôй Думѣ рôвнозначну и рôвночасно спôльну зъ царемъ законодавчу силу, уся дальша борба широкихъ кругôвъ російского населеня звернула ся була до борбы о справедливый выборчій законъ, щобы якъ найширшй круги населеня російскои державы мали право выбору до тои Державнои Думы. Розходило ся о надане якъ найширшимъ кругамъ російскои суспôльности выборчого права на пôдставѣ рôвного, тайного, безпосередного и загального права голосованя, щобы та законодавча воля Державнои Думы якъ найзгôднѣйше вôдповѣдала волѣ усего населеня.

Тымчасомъ выборчій законъ, якій зôставъ выробленый міністромъ Булиґіномъ — цѣлкомъ выключавъ вôдъ права выбору селянъ и робôтниковъ, а надававъ його лише дуже малому числу богатшихъ людей, якъ капіталістамъ, фабрикантамъ, властителямъ бôльшихъ посѣлостей и т. д. Чиновництву и усѣмъ реакційнымъ кругамъ російскои суспôльности ходило о те, щобъ нѣякъ не допустити широкихъ верствъ населеня до управы державою, а усю управу задержати при помочи прихильнихъ имъ, бо и завдяки имъ и выбранымъ посламъ, и надальше при собѣ.

Се выкликало страшенне обурене мѣжь усѣми тими, котрыхъ выключено вôдъ права выборчого, почали ся острй заворушеня и всюды домагано ся рôвного, тайного, безпосередного и загального голосованя. Положене уряду, въ якôмъ вôнъ тодѣ найшовъ ся ставало буть дуже для него небезпечне. И вôнъ рѣшивъ трохи подати ся, и 11-го грудня 1905 р оголосивъ новый законъ выборчій, въ котрôмъ розширено вже право выборче и на тихъ, котрй въ першôмъ „булиґіновскôмъ" законѣ вôдъ сего права були выключенй. Та и сей законъ такъ ошуканчо бувъ уложеный, що и вôнъ не мôгъ нѣякъ вдоволити усѣхъ тихъ, для котрыхъ нѣбы то мавъ бути уложеный. И обурене ще гôрше зросло — заворушеня ще стали острѣйшй, поки въ кôнци и не довели до отвертои страшнои революціи, котру, якъ звѣсно, затоплено въ крови ошуканого хитро населеня. И той выборчій законъ задержавъ ся ажь до теперь и на пôдставѣ його почали ся приготованя до выбору пословъ до скликанои на 10-го Мая с. р. Державнои Думы.

Якъ жежь выглядає той выборчій законъ?

Новый законъ не змѣняє засадничо въ нѣчôмъ, попередного, Булиґіновского выборчого закону. Вôнъ лише розширяє выборче право на тй верствы, котрй въ попереднôмъ законѣ були вôдъ него выключенй, але задержує назавше выборы посереднй, двостепеннй, а для робôтниковъ ажь тристепеннй и цѣлый давный, Булиґіновскій спосôбъ ихъ переводжуваня.

Передовсѣмъ новый законъ задержує Булиґіновскій подѣлъ на куріѣ. Отже є осôбна курія селяньска, осôбна мѣщаньска, осôбна знова робôтнича и осôбна паньска. Роздѣлъ мандатôвъ посольскихъ на поодинокй куріи є знова цѣлкомъ довôльный и такъ уложеный, що при загальныхъ зôбраняхъ выборчихъ, де сходить ся вже до выбору посла, паны и выборцѣ выбранй на правыборахъ зъ решты курій, паны все мусять мати бôльшôсть, отже й мусять выбрати свого кандидата, а кандидаты тамтыхъ курій мусять упасти. Дальше, роздѣленй вже разъ на поодинокй куріи выборцѣ, зôстають еще разъ, отже другій разъ роздѣленй въ самыхъ вже куріяхъ. Є то подѣлы выборцѣвъ у всѣхъ куріяхъ, зъ выѣмкою паньскои — на правыборцѣвъ и на властивыхъ выборцѣвъ — отже такъ зв. посереднй выборы. Та и тй посереднй выборы не суть ще усюды однаковй, бо въ сѣльскôй куріи суть выборы на посла двостепеннй а въ робôтничôй тристепеннй. Сй тристепеннй выборы выглядають такъ: Право выбору мають лише тй робôтники, котрй роблять въ фабрикахъ и копальняхъ, де є занятыхъ найменче 50 робôтниковъ. Робôтники отже такои фабрики, де працює ихъ лише прим. 49 — права выборчого уже не мають. Але и тамтй, що ихъ працює въ якôй фабрицѣ бôльше якъ 50 — не выбирають еще посла, а лише повномочника и то оденъ повномочникъ припадає на 1000 робôтниковъ, такъ що другій повномочникъ припадає допервa на другу тысячку. Тй повномочники выбирають зъ помѣжь себе выборцѣвъ, а тй доперва выборцѣ выбирають посла — та не осôбно, такъ щобы той посолъ бувъ дѣйсно посломъ робôтничимъ, а разомъ вже зъ выборцями иншихъ курій. Такъ бачимо, що ґу не лише що суть выборы посереднй двостепенно, черезъ правиборцѣвъ, але тристепенно посереднй: насампередъ одна фабрика (въ котрôй найменче працює 50 робôтниковъ) выбирає одного повномочника, тй повномочники всѣхъ фабрикъ ґуберніи або мѣста выбирають певне означене число выборцѣвъ и тй доперва, на загальнôмъ выборчôмъ зôбраню усѣхъ выборцѣвъ усѣхъ курій голосують на посла. До тогожь якъ мы вже зазначили, число тыхъ выборцѣвъ якъ и выборцѣвъ зъ селяньскои куріи є такъ ограничене, що всюды вони мусять бути переголосованй другими куріями. Возьмѣмъ для примѣру єдну ґубернію, прим. ґубернію полтавску. Ту властителямъ бôльшихъ посѣлостей надано 109 голосôвъ (то є мають 109 выборцѣвъ на пословъ), мѣщанамъ 49, — селянамъ 23 а робôтникамъ... 1! Такъ супроти 158 голосôвъ дѣдичѣвъ и мѣщанъ стоить 24 голосôвъ селянъ и робôтниковъ. И теперь вони усѣ разомъ на загальныхъ выборчихъ зборахъ выбирають посла. Когожь выберуть? — Пана-дѣдича. Навѣть не когось зъ мѣста: божь навѣть разомъ усѣ голосы и мѣщанъ (49) и селянъ (23) и робôтниковъ (1) — отже разомъ 73 не зможуть прецѣнь переголосувати 109 пановъ...

Въ кôнци, що вже дуже характеристичне для цѣлого того воборчого закону — усѣ тй выборцѣ, роздѣленй вже разъ на куріи и другій разъ въ самôй куріи черезъ посереднй выборы, суть ще и замкненй въ своихъ выборчихъ округахъ. То значить, що кождый може выбирати и бути выбранымъ лише въ мѣсци свого осѣдку, и лише черезъ своихъ спôвмешканцѣвъ. Черезъ се выключає ся вôдъ можности выбору многихъ політичныхъ дѣячѣвъ, котрй суть знанй и мають вплывъ не въ мѣсци свого замешканя а де инде прим. не мѣжь людностію якогось мѣста де мешкає, а мѣжь селяньскою людностію, котрои справами займають ся, выдають для нихъ ґазеты, пишуть про селянъ про ихъ жите и потребы книжки и т. п. не можуть вже бути послами, бо такого не можуть выбрати селяне, — ну, а мѣщане не выберуть также, бо вôнъ ними не займає ся и вони його не знають.

Такій то „справедливый" выборчій законъ до російскои Державнои Думы! И мають же нею одушевляти ся селяне и робôтники? Чижь не диво, що зъ причины того заводу якого вони дôзнали по тôмъ новôмъ другôмъ выборчôмъ законѣ запанувало мѣжь ними таке сильне огôрчене?

Та правительство російске утихомирило ихъ — потопивши ихъ жаль и розпуку въ потокахъ ихъ власнои крови...

Алькоголь а довговічність.

Через довгі роки старались учені певно довідатись „чи алькоголь шкодить людскому здоровлю та до якої степени"?

Що алькоголь є дійсно одною з найстрашнійших отруй — ніхто з здоровим розумом перечити не може, бо наслідки надуживаня сеї отруї суть і ясні і скорі.

Тяжко однак пізнати злі наслідки алькоголю на здоровле тих людей, що лиш мірно его уживають.

Ріжниця поглядів та переконань на тім поли тревала майже через сто послідних літ.

Одна часть учених твердила, що умірковане уживане алькоголічних напитків не є шкідливим, друга, більша часть учених твердила противно.

Часто і дуже часто трафлялись випадки, що дійстно і — як тоді здавалось — правдиво стверджували перших в вірі, що алькоголь є помічним — що не є шкідливим та що не є отруєю, коли з другої знов сторони, майже щоденно лучались нові випадки вчасної смерти, задля уживаня алькоголю, та взміцняли погляди сих других а тим самим і збивали арґументи прихильників алькоголю.

Задля браку докладної статистики дуже тяжко було студіювати вплив мірного уживаня алькоголю на здоровле та жите чоловіка. Без помочи обезпечуючих (асекураційних) товариств потрібної статистики зібрати не мож було, ба навіть і з їх помочію годі було за довгі часи щось певного довідатись а се з тої причини, що за богато років ні одно товариство не відлучувало нічого не пючих людий від тих, що вживали алькоголічних трунків лиш мірно.

Про налогових піяків тут зовсім мови нема, бо їх житя жадне товариство не обезпечить.

Менше більше в 1840 році обезпечуючі компанії почали пізнавати потребу збираня дотичних статистичних дат.

В кілька літ пізнійше заложено також ріжні товариства тверезости, котрі занимаючись рівночасно і обезпечуванем житя були помічними в збираню многих пожиточних дат.

Около 1850 року деякі головнійші компанії для забезпеки житя в Авглії, Шкоції і Австралії почали удержувати осібні відділи в своїх книжках для зовсім тверезих людий, а осібні відділи для тих, що пили альк. напиткі мірно — і власно з книжок сих послідних вибрано дуже цікаві дати, які вказуть що уживане алькоголічних напитків — хотяй як мірне — значно скорочує жите.

Докторы R. P. Hardy і Roderick M. Moore розпочали статистичний розслід, в книгах англицкої компанії United Kingdom Temperance Institution про пересічну смертельність обезпечених, котрі або були зовсім тверезими, або уживали алькоґ. напитків лиш мірно.

Се товариство істнує вже 61 літ і до 1904 року мало 132.473 випадків смерти між своїми членами.

Загальний результат сего розсліду так виглядає:

Межи 20 а 70 роком житя умерло: а) уживаючих напитків мірно 75.671; б) зовсім тверезих 56 802; разом всіх випадків смерти 132.473. Єсли від суми уживаючих напитків мірно 75.671, відтягнемо суму тверезих 56.802, то побачимо, що в тім самім часі 18.869 людей більше умерло з тих, що уживали алькоголічних напитків, як тих, що нічо не пили.

Докладно розсліди висше згаданих докторів представляють ся так:

В віці між 20 а 30 роком житя умерло нічого не пючих 4,221, пючих мірно 4,677 або о 456 (11 прц.) більше.

В віці між 30 а 40 роком житя умерло нічого не пючих 4,201, а пючих мірно 7,041 се є о 2,840 (68 прц.) більше.

В віці між 40 а 50 роком житя умерло: нічого не пючих 6,246, а пючих мірно 10,861 се є о 4,615 (74 прц.) більше.

В віці між 50 а 60 роком житя умерло нічого не пючих 13,056, а пючих мірно 18 524 або о 5,468 (42 прц.) більше.

В віці від 60 до 70 року житя умерло нічого не пючих 29.078 а пючих мірно 34.568, себто о 5.490 (19 прц.) більше.

Як бачимо з сего рахунку, то пючих мірно умирало найменше 111 на 100 тих, що нічого не пили, а найбільше 174 на 100 тверезих.

Найменча ріжниця між здоровлем пючих умірковано а тих, що нічого не пють є в молодім віці між 20 а 30 роком, а найбільша між 30 а 50 роком, тоді, коли чоловік повинен бути в силі віку. Причина сему така, що чоловік молодий не відчуває ще так лихих наслідків алькоголю, між тим як 20 до 30 літ питя хоч і як умірკованого, мусить зломити і найсильнійше здоровле.

СПРОСТОВАНЄ.

Отсимъ заявляю, що о. Медведскій не мôгъ бути до кôнця нашого представленя, яке вôдбулось дня 15-го Лютого, зъ тои причины, що дома мавъ хору дитину.

М. Бабій

ПОДЯКА.

Winnipeg, Man., Can.

Дня 25 Лютого відограла в Вінніпеґу, Ман. руска шкільна молодіж аматорске представлене „Йосиф в Єгипті". Представлене випало дуже добре і отсим складаю подяку всім дітям й гостям, що прибули на те представлене. Дохід з представленя призначений на руску гр. кат. церков в Вінніпеґу. Дай Боже богато таких розумних і спосібних дітей а тоді і ми стали бы на рівно з другими народами.

Участник.

СПРАВЫ „СОЮЗА“.

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1904—1906.

Головный предсѣдатель — КОНСТ. КИРЧОВЪ, 140 Essex Str. Jersey City, N. J.

Головный секретарь — С. ЯДЛОВСКІЙ, Box 76, Jersey City, N.J.

Головный касіеръ — АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:

Мѣсто-предсѣдатель.........С. Митренко OLYPHANT, PA.

Заст. секретаря ....Иос. Кульчицкій BALTIMORE, Md.

Заст. касіера ....А. Янковичь MC ADOO, PA.

Радні:

А. Валевскій..................St. Louis, Mo.
А. Семаницкій..................Trauger, Pa.
К. Кобанъ.........................Olyphant, Pa.
Ал. Сорока.......................Plymouth, Pa.
Иванъ Парилякъ........Terryville, Conn.
Ив. Сенько........................Jessup, Pa.

Ихъ заступники:

Ив. Посипанко..............Mc Adoo, Pa.
Ник. Домбровскій.............Eleanor, Pa.

Контрольна комісія:

О. А. Улицкій...............Ansonia, Conn.
Мих. Турковскій ....McKees Rocks, Pa.
Ив. Боргачь.................Mt. Carmel, Pa.

Головный организаторъ:

о. Н. Подгорецкій Box 543, South Fork, Pa

Вступайте до Союза!

„Союзъ“ — одинока руско народна организація въ Америцѣ.

Принимае членовъ водъ 1 року до 45 лѣтъ житя.

Вступне посля лѣтъ.

Мѣсячне водъ 25 до 70 центовъ на мѣсяць.

СОЮЗЪ ПЛАТИТЬ:

Посмертне за мужа $600.00,
Посмертне за жѣнку $300.00,
Посмертне за дѣти водъ 15.00 до $300.00,
Въ разѣ утраты: а) обохъ очей ногъ або рукъ $600.00,
б) одной руки або ноги $200.00,
в) одного ока $100.00,
Єли отець родины въ шпитали божевольныхъ, Союзъ платить що року родинѣ $100.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись также до братства, яке належить до Союза.

Важне
для П. П. Секретарѣвъ Р. Н. Союза.

Поведомляю разъ на все, що всѣ грошѣ належачій до касы Р. Н. Союза посылае ся такъ: на money-order-ахъ або чекахъ выписує ся имя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше такъ выписаный money-order або чекъ не посылае ся до Голов. Касіера, але вразъ зъ выказами до Голов. Секретара. Головный секретарь опосля водсылае ихъ до Голов. Касіера.

С. Ядловскій,
Голов. Секретарь.

ПОСМЕРТНІ ВѢСТИ.

✝

АННА КУНДРАКЪ, жена Андрея члена Р. Н. С. вод. 77. въ Minersville, Pa. упокоила ся 19-го Февруара б. р.

Вѣчная память!

Ч. 763. КВІТЪ $28.00

на двайцять восѣмъ доляровъ, котрі о. Н. Дмитровъ отримавъ яко посмертні кошты по Осифѣ Семанишинъ зъ Головнои Касы Руского Нар. Союза.

Ormrod, Pa., 24. Февр. 1906.

О. Несторъ Дмитровъ.

Свѣдки: Федоръ Гаргай, Мих. Бруцякъ.

Водъ мѣсцевого Уряду Руского Нар. Союза въ Америцѣ. Вод. 124.

Иванъ Онушка, предс.
Вас. Кравчишинъ, секр.

Ч. 765 КВІТЪ $233.00

на двѣста трийцять три доляровъ, котрі я Катерина Пандракъ отримала яко посмертну запомогу по мужу Антонію Пандракъ зъ Головнои Касы Руского Нар. Союза.

Pittsburg, Pa., 22. Февр., 1906.

✝ Катерина Пандракъ.

Свѣдки: Ив. Вацлавскій, М. Старановичь.

Михаилъ Дмитровъ, предс.
Теодоръ Ґудъ, за секр.
П. Патулякъ.

Ч. 766 КВІТЪ $134.00

на стотрийцять чотири доляровъ, котрі М. Р. Н. С. В. 53 въ Питсбурґу отримавъ яко кошта похоронні по бл. п. Антонію Пандракъ зъ Головнои Касы Руского Нар. Союза.

Pittsburg, Pa., 23. Февр. 1906.

Свѣдки: Грицъ Пандракъ. М. Стефановичь.

Водъ мѣсцевого Уряду Руского Народного Союза въ Америцѣ. Воддѣлъ 53.

Мих. Дмитровъ, предс.
Теодоръ Ґудъ, за секр.
П. Патулякъ.

ПОДЯКА,

Я, Катерина Пандряк, складаю сердечну подяку Р. Н. Союзови, що так скоро виплатив мені запомогу по моім мужу Антонови Пандракови.

Pittsburg, Pa., 22. Febr. 1906.
Катерина Пандрак.

Рухъ
въ воддѣлахъ Р. Н. С.

ПОВѢДОМЛЯЮ

Бр. Усп. Пр. Богор. въ Allegheny, Pa. воддѣлъ Союза 56, що дня 11-го марця водбуде ся три-мѣсячній мітинґъ. Кождый членъ мае явити ся о 1-ой годинѣ по пол. въ гали. Єсли котрый не явить ся, буде мусѣвъ заплатити 50 цнт. кары. Суть важні справы до полагодженя, якихъ не може урядъ самъ порѣшити, а всѣ члены мусять бути. Прото най кождый явить ся. Разъ на три мѣсяцѣ може кождый прийти на мітинґъ.

За урядъ брацтва
Ґеряхъ Петро.

ВІДОЗВА.

Братство сьв. Володимира в Ню Йорку відділ 108 Р. Н. Союза приймає в місяцю і марті нових членів до братства без вступного. Дорогі братя Русини! Хто ще з вас, в Ню-Йорк не належить до жадного братства нехай прийде до нас а ми приймемо його як рідного брата. Оплата не велика 35 центів місячно, та за ті гроші дістанете кождий, єсли захоруєте, 5 долярів що тижня запомоги і доктора. Братя Русини не жалуйте тих пару центів на місяць — бо як чоловік здоров і робить то що значить для него тих пару центів? Таж нераз богато більше піде на дурниці і ніхто не може знати що його чекає. Тож не кажіть дорогі братя, що ще маю час і не відкладайте се на пізнійше а вступайте зараз численно до Братства і „Союза“. В єдности сила! Мітинґи відбувають ся кождого місяця перед першім в суботу, при 5 улиці число 509 в Ню-Йорку.

І. Притула, предс.
Й. Сусідка,
А. Шеремета.

ПОВІДОМЛЯЄ СЯ

всіх членів Братства Сьв. Ап. Петра і Павла В. Р. Н. С. в Ансонії, Кон. і доокoличних, як: Дерби, Шелтон і Сіймор, що місячні мітинги будуть відбувати ся кождого місяця в остатню суботу перед першим вечером точно о 7-ій год.

Я. Рогач, секр.
6 May Str., Ansonia, Conn. 10-11

НА РОЧНОМЪ МІТИНГУ

выбрано братство св. Петра и Павла въ Jessup, Pa. воддѣлъ Р. Н. Союза 20, слѣдуючій новый урядъ: Демко Хованець, предсѣдатель; Осип Савка, касіеръ; Ден. Вислоцкій, секретарь; Мих. Августиньскій, секретарь „Союза“; Филько Щавиньскій и Ив. Нагорный контрольоры; Иванъ Кича, капітанъ.

БРАТСТВО

Св. О. Николая въ Вилкесъ Барре, Па. выбрало на мітинґу 18. Февруара слѣдуючій урядъ: Антонъ Шкробякъ, председатель; Стефанъ Лукачь, касіеръ; Михаилъ Годованьскій, секретарь; заступникъ предсѣдателя Семеонъ Борисъ; заступникъ касіера Олекса Любѣньскій; заступникъ секретара Стефанъ Запоточный; оглядачь хорыхъ Панько Мармашъ; надденръ Гринь Сенюта; два контрольоры Василій Шкробякъ и Стефанъ Запоточный.

Всѣхъ членовъ Братства Св. О. Миколая водд. 99 Р. Н. Союза въ Вилкесъ Барри, Па. поведомляю, що мітинґи будуть водбувати ся кождои першои недѣлѣ по пятнайцятомъ кождого мѣсяця, въ гали подъ церквою, точно о першой годинѣ, заразъ по Службѣ Божой. Прошу собѣ то запамятати и не отягати ся, бо будемо перескаджати другому братству, котре мае по нашомъ мітинґу свой мітинґъ.

Антонъ Шкрабякъ.

ПРОСЬБА

до всѣхъ брацтвъ Союза и прочихъ Русиновъ Американьскихъ.

Выслалисмо ч. Николая Пѣсака и ч. Ивана Кордіяка по Америцѣ межи всѣхъ Русиновъ, щобы збиравъ жертвы на нашу нову Руску грек. кат. церковь св. Михаила въ Савтъ-Форкъ, Па. и просимо о ласкаву помочь, бо сама церковь и домъ парох. стоять $14,000, а нашихъ людей єсть за мало, абы могли такій тягаръ перенести. Жертвователямъ вже напередъ складаемо подяку.

Савтъ Форкъ, Па. 20. Февр. 1906.

За раду церковну,
о. Н. Подгорецкій,
И. Р. Фификъ,
М. Буликъ. 10-11

Дописи.

Зъ Smoke Run, Pa.

Поважана Редакціе „Свободы“! Просимо помѣстити тых пару словъ въ „Свободѣ“.

Голосне слово протесту! Братство „Соединенія“ ч. 81 въ Braddock, Pa. помѣстило въ ч. 6. „Американско-русского Вѣстника“ сердечну подяку п. Редакт. Жатковичу, за его сегорочный календарь „Соединенія“. Мы, члены Брацтва въ Смокъ Ронъ, Па. ч. 217 „Соединенія“ протестуемо проти тои подяки. Видно, що за свое треба домагати ся, и нема иншои рады, бо мы до сего часу не достали ще календара. А Брацтво въ Брадокъ отверто выступило и щобы заткати ему горло, щобы не кричало, засыпано его шумными календарами. Отже, питаемо п. Жатковича: де нашй календарѣ? Зашлого року достали мы календарѣ ажь въ половинѣ Мая, а сего року сподѣваемо ся достати десь коло Форт-Джулая або разомъ зъ другими календарами на 1907 рокъ. Мы писали листъ за календарами, але жадной водповѣди не достали — тожь теперь тою дорогою мусимо упоминати ся. Намъ здае ся, що мы маемо ровне право до „Соединенія“ и кождому ровно мае ся достати и кождого ровно мае ся мѣряти. На другій разъ больше.

Д. Бунґа,
А. Климъ,
Н. Джмеликъ.

З North Hadley, Mass.

О яких двайцять пять миль звідси, на всхід від малого містечка Northampton, находять ся прекрасні фарми т. зв. Hadley. Місцевість ту так рівна і гарна, що в одну мить уроїть ся чоловікови, що находить ся десь в якімсь степі, і огорнуть тя дивні враженя, — і сам не знаєш, що з собою зробити, чи плакати і рівночасно сьміятись, чи роздягнувшись до Адамового строю, кинутись в ті непереглянені рівнини, і удавати червоно-шкірого Індиянина, або якого иншого дикуна...

Переїжджаючи крутою вузенькою дорогою візком, дивиш ся на хороші хоч і нечисленні фармерскі оселї, в котрих жите, тепер в зимовій порі, неначеб завмерло, і так собі і думаєш, що чоловікови, навиклому до галасливого мійского житя, ту певно видасть ся якось нудно, та для людей, любячих тишину — нема мабуть красшого і відповіднійшого житя, як те тихе, спокійне фармерске жите.

От і в той тихий, відособлений закуток краю кинула доля і наших кількох утікачів. Так, жиють тут і Русини... бо і впрочім — де вже нема Русинів? Жиють і фермерують тут усї, декотрі дорабляють ся у чужих, а декотрі, бо й є тут і такі, мають вже і свої власні гнїзда. Відвидів я кількох з них, і усї такі щирі а такі вже гостинні, що коли би прийшла менї ще охота другий раз відвидїти їх, то буду хиба змушений пожичити собі від кого другого жолудка... або, сказав би якому боднарови втягнути на свій зо дві обручці, бо... біда не спить. Так то вже гостять наші фармери!

Ей, пальнув ти знов дурницю, якийсь ти сину! подумаете собі шан. читачі, хтож знова видів так обїдатись, скажете! Ага! хтож так видів — не обїдатись! А спробуйте но ви не їсти, як вас сердечний наш фармер у себе гостить. То в одну мить із сердечного, гостинного приятеля, котрий і з під каменя виняв би вам все, що має, щоби лиш вам угодити — зробите собі ворога, бо не знесе обиди, що гордите божим даром в його домі... і єсли хочете, щоб другим разом гостинний Русин не затріснув вам дверий перед носом, то їджте, хоч бисьте мали пукнути!

От, такі то вже ми. То і оден з моїх приятелїв, котрому захотілось також віддихнути сьвіжим фармерским воздухом, і вибрав ся зі мною на фарми, так, кажу вам, догодив собі тутки пирогами, що коли нарешті добрячі Нортгедлянцї повсаджали нас на візок, шоб нас відвезти до „кари“, відітхнув бідака так здорово, що ґузик — котрий відорвав ся йому від камизельки... тільки засвистав менї коло уха... щасте велике, що не поцілив мене де в чоло, бо треба би було хиба трупом лячи, як від кулї!... Ото і таке не раз лучить ся чоловікови! А може скажете, ласкаві читачі, що все те неправда? Ноо-серррі! єсли не вірите то приїдьте до Норт Гедлі, а переконаетесь!

Ну — але не думайте знова, що цїлею моеї проїздки в цю місцевість було лише забавити ся, — о нї, при божій ласцї і охотї гостинних Нортгедлянців „Р. Н. Союз“ знова взбогатів о кількох нових здорових членів, і єсли так далї піде, то є надія, що наш 52 відділ буде незадовго одним з найбільших відділів в цїлім Массачусецкім стейтї.

Михайло Бєля.

З Canonsburg, Pa.

Дорогі братя і читателї „Свободи“! Розкажу вам дещо про наших краянів, що жиють в Кенонсборґ, Па. Прибув я ту перед трома місяцями і дістав роботу в шапі, де роблять мости (Bridge Works). Ту робота не тяжка, але що й платня невелика, бо лиш $1.35 на 9 годин, тож я побув ту лише щось три тижнї і пішов шукати собі иншої роботи — в майнах. Але і ту пробув я недовго. Роблю раз якось під землею з одним Анґликом, аж ту на раз спадае з гори на Анґлика слейт і присипав його. На щасте не забило його, лише поломало ему ногу. Тож я набравши ся страху, кинув майни і пішов шукати знова нової роботи. Не міг еї скоро найти аж мій ґазда, у котрого я був на борді, випитав менї роботу де він сам робив. І я там лишив ся. Робота, як для мене цілком добра, роблю лише 8 годин денно а платня — як виробить ся, від $2 50 до $3.50. Тож тепер лишалось менї більше вільного часу, як передше і я почав познакомлювати ся з Русинами, які ту жиють. Але що я ту побачив: пиво і виска і танцї у Суботу і Недїлю цїлий день — то все. Ну та і щож їм робити, у Недїлю, як не танцювати, коли ту нема нї до вийти, нї що прочитати, нї засьпівати, нема нї церкви, нї школи, нї читальнї. Тай нікому і в думцї про се — лише пиво і виска.

Ой, братя і сестри, Русини і Русинки, занехайте ви той ваш лихий звичай. Таж піяньство, знаетеж преціньсе допроваджуе чоловіка до всякої біди, калїцтва і ганьби. І чим е мудрійший пяниця від худоби? І чим він ліпший від пса? Нї одно з нерозумних зьвірят не пе прецінь над міру, хоть би і тисяч людей силувало его. Тим то ті, що впивають ся, є гірші від самих зьвірят. І подумайте братя, чи не є то правда, що коли чоловік упе ся, то він в той час дурнійший від зьвіряти, бо коли чоловік пяний, то дасть ся до всякого зла наклонити і скажи ему в той час стрілити з револьвера,до другого то він ти й стрілить, чи буде се его ворог чи нї. Бо в него в той час кождий е ворог і кождий приятель. Тож Братя застановіть ся! Коли піяньство є таким тяжким нашим ворогом, то возьміть собі се під розвагу і даймо собі руске чесне слово, що більше не будем пити. А тодї вже тверезі, встанемо всї як оден під прапор Р. Н. Союза і забезпечим наших родичів в старім краю, а відтак самих себе і наших дїтей. І злучившись так разом, і подавши собі руки, скажім всї, кілько нас ту е, що треба нам церкви, школи і читальнї! Та не лиш скажім, а возьмім ся таки до дїла, всїми нашими силами а тодї певно побачимо, що і до нас завитае щасте і радість. Бо де єдність — там сила, а де сила — там слава витае. Братя і сестри в Кенонсборґ! Нуж далї до дїла! Поступім крок наперед, а покажем нашим ворогам, що ми можем зробити, як лиш сильно захочем.

А. Фецович, член Р. Н. Союза.

З Buffalo, N. Y.

Прошу помістити сих пару стрічок в вашій часописи про наше місто — Бофало, а особливо про Блек Рак, Н. Й. Зі всїх сторін Америки подають наші Русини вісти о собі, де і як іде робота, як жиють Русини в якім плейзї, лиш про нас тихо і глухо, про наш північний Бофало. Ніхто нїчо не пише, ну, поправдї сказати, то й нема так що цікавого писати, всьо сидить тихо немов благоденствуе, всьо мовчить, що гадав би хто, що у нас всьо гаразд. Та я пічну о чім иншім говорити. Що там говорити о гараздї, коли межи Русинами въ Америцї ще далеко до гаразду. Я хочу спитатись, о однім, чи є хто де, що хотів би безкористно працювати для народнои справи? А єсли який такий знайде ся, чи може він бути певний, що не знайде собі ворогів між своїми, чи то через заздрість, що то не они, але

він се робить, або за що инше?

А я гадаю, що то всьо одно, бо „оден за всіх а всі за одного“. Єсли іде о добро всіх, то чи буде се робити той або тамтой, аби лиш честно і справедливо робив і на хосен рускому народови. Отож прошу послухати, що я вам хочу сказати. Я усю мою вільну хвилю кождого вечера по роботі і в Неділю хочу жертвувати для нашої громади і для маючої ся будувати церкви на Блек Рак, і то в сей спосіб, що хочу, займаючись посилкою грошей і продажею шифкарт і т. д. все що прийде чистого доходу з тих посилок із шифкарт, як також з money-order-ів, котрі спродаю, то усе хочу офірувати на церков. І скілько прийде зиску, хочу то виплачувати що місяця. Гадаю, що хиба ворог нашого народу може се позавидувати або непохвалити. Бож я думаю, що тепер, коли ми думаемо о будові церкви, то нам кождий цент дорогий, і нам треба его щадити, а не давати чужим і так вже богатшим народам.

Тож, братя Русини, галицкої землї, покажіть тепер чи дійсно справа церкви щиро вас інтересує? Дав би Бог, щоб я не завів ся. Правда, е ту богато людей, що можна сказати, підперають як лиш можуть справу церковну, але то не всі. А е ту богато нашого народу, і кождий потребуе і їсти і пити і одіти ся, та все те купуе у чужих людей. Ану-но скажіть чи і кілько дали або дадуть вам чужі на нашу церков? Отже братя, если хочете, щоб нас чужі мали за нарід сильний і розумний, то покажіть їм, що і ми стоїмо і дорожимось нашими ідеалами. Тож і підпираймо тих людей, що нам помагають датками на церков, і не ходім самопас по одному, а лише всі разом, в едности! А тоді і зможе у нас бути згода, гаразд, як межи другими людьми. Тоді доперва будуть нас мати Американці за нарід, що сьвідомо і гідно стоїть за всім що его рідне, і будуть нас шанувати!

Гаслом нашим нехай буде „Свій до Свого“!

Тепер дякую всім тим Русинам, що засилали дотепер гроші через мене і через Р. Н. Дім до старого краю. Через то дали добрий приклад другим неоглядним нашим людям, котрі дають ловити ся чужим аґентам за марне масне слово або кавалок бібули, на котрій вже і шіфи і гроші і все-все, навіть і его портрет намальований. Такі панки мають грошей досить на всьо, лише не на то, що руске. Є тут і Іван Лещишин, що пересилае до краю гроші через Р. Н. Дім, а може і хто инший, та прошу, заким вступити де інде, вступіть перше до мене, а я спродам вам money-order по такій самій ціні як і другі. Пощо маете деінде платити, коли можете у свого і на свою церков!

Бувайте здорові.

Іван Бурштин, 103 Peter Str., Buffalo, N. Y.

Зъ Лемковщины.

У насъ теперь настала зима дуже снѣжна. Снѣги упали великй, що и роботники по лѣсахъ перестають робити. А денно заробляють 2 кор. 40 гел. трохъ хлопôвъ; двохъ рѣже, а третый щипае, и такъ поставлять шагу дровъ на день. Оденъ зарабляе 80 гел. денно, и то не все потрафить шагу дровъ поставити.

Панъ Вѣтикъ, дѣдичь боднарского лѣса, въ повѣтѣ горлицкôмъ, продае лѣсы. Село Боднарка хоче купити лѣсъ, котрый е на боднарскôмъ, але п. Вѣтикъ хоче всьо продати разомъ и боднарскій и вапеньскій, такъ звану Корнуту. За оба лѣсы хоче 50 тысячѣ. Люде зô села Боднарки, що суть въ Америцѣ и зарабляють не сого̂рше, повиннй бути ощадными, бо отъ теперь могли бы були купити собѣ лѣсъ, котрый хотяй и дорого стоить, то и такъ оплативъ бы ся, бо за дерево забрали бы грошѣ, а поле остало бы задармо. Буде тому 30 лѣтъ назадъ, якъ хотѣвъ панъ за лѣсъ 15 тысячь. Селяне зъ Боднарки задля незгоды въ селѣ и непорозумѣня не купили; та пôзнѣйше хотѣли купити, але панъ цофнувъ ся на 25 тысячь, а теперь хоче 50. Та мимо того повиннй ще купити селяне и не допустити жидôвъ до купна лѣса. Самй тй, що суть въ Америцѣ могли бы той лѣсъ купити. Та щожь, коли мало хто е при грошахъ, бо не щадять!

На худобу теперь велика дорожня: рогата худоба, конѣ и безроги, взагалѣ все дуже по высокой цѣнѣ. За 400 кор. волы — то нема чимъ орати, до роботы конечно треба волôвъ за якихъ 500 коронъ.

А. Пижъ.

Всячина.

ВІЧНИЙ ОГОНЬ І РОСТУЧІ ГОРИ НА СИБІРИ.

Край Ширзану на Сибіри посідае богато зьвірят і відзначае ся дивними появами природи. Такою на цілім сьвіті невиданою появою е вічний огонь на півострові Апшерону. Горить він в ямі довгій на 40 метрів, а 3 м. глубокій. Дно ями е скалисте. Огонь не на всіх точках вистрілюе однаково в гору: найвисший поломінь не підносить ся висше над 16 метрів над землю. Той вічний огонь горить без диму і запаху. Ціла тамошна околиця в обсягу двох верств заключае материял до того огню. Кожда долина викопана в земли і запалена, палить ся так довго ажь прикривае ся еї землею. Простораий природний діл мігби бути правдоподібно в той сам спосіб загашеним, але зараз також післья вподоби і запаленим на ново. Уваги гідною річию е також се, що на берегах сих безнастанно горючих огняних долів росте прегарна зелена трава а 500 кроків дальше находять ся два жерела з дуже доброю водою і просторий, плідний город. Коло сего вічного огня осіли стало нечисленні поклонники огня, потомки старинних Персів, котрі взагалі огонь уважають за символ божества. Мешкають сі пустельники в малих хатах довкола горячого долу в віддаленю 3 до 6 метрів. Тубольці уживають сего вічного огню до випалюваня вапна, кидаючи на стос вапняних камінюк вязку соломи, запаленої в великім огнянім долі. Зараз по сім вибухае з сиком поломінь під камінем, котре стаеть ся вапном по 3-дневнім паленю. Ростучі гори лежать поміж Баку і Наваґі на просторони двох миль, суть не дуже високі, барви попелястої, без трави і мають форму стіжкову. Іх ґрунт есть глиною в котрій достатком соли. З кождої гори на вершку вибухае солоне, мулисте жерело, котре кипить і розбризкуе ся так, щоболотниста вода довкола вітвору осідае, частею замінюесь в пару, підносячи в сей спосіб гору верствою по верстві сольного мулу. Одні з тих гір именно висші висихають, натомість коло них творять ся другі, котрі безнастанно густий мул викидають зі себе і в сей спосіб ростуть.

В Чікаґо помер недавно Жан Гедлюнґ наслідком налогового піяньства. Сироти по нім обжалували перед судом трех шинкарів, у яких померший запивав ся і зажадали 17.000 долярів відшкодованя за смерть батька. Жалоба мала успіх, бо судия признав сиротам жадану винагороду, яку мають заплатити солідарно всі три шинкарі.

ПАМЯТНИК ДЛЯ БАРАБОЛІ.

Нині вже і школяр знае, що бараболю, котра живить в Европі міліони людий, занесли люде більшеменше перед 300 літами з Америки. Вже тогдї оцінено еї вартість і поставлено для неї памятник! В одній місцевости в Німеччині, в Oberharz знайдено в земли 2 метри весокий гранітний стовп, на котрім була напись: „Ту зроблено въ році 1748 перші проби з управою земнозо яблока“. Нині навіть подумати не можна, як сьвіт — а особливо бідні люде — без бараболї обходити ся могли-би!...

Де есть?

Хто хоче шукати своихъ краянôвъ черезъ нашу газету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошене наперед.

Иванъ Черкасъ. Приѣхавъ до Америки передъ трома роками. Повиненъ бы бути десь въ околицѣ Buffalo, N. Y. Єслибъ хто про него що знавъ, або и вôнъ самъ, нехай повѣдомить його брата, що приѣхавъ 1. Февруара до Америки па адресу: Bartko Czerkas, Northampton, Pa. 7-10

Де есть?

Глядаю за моім стрийком, Грицьом Коганом, що прибув до Америки ще перед 21 роками. Здаєсь, що буде десь в Ню-йорскім стейті. Хтоби о нім що знав, або й він сам, зволить донести мені на адресу: Havrylo Kohan, Donora, Pa.

Де есть?

Пошукую за моєю сестрою Параскою Подлѣпчакъ. Передъ 10 мѣсяцами мешкала въ Jersey City и теперь ще мае тамъ десь бути, може въ Jersey City, N.J. або въ Ню-Йорку. Хтобы о нѣй що знавъ, або она сама, нехай дасть знати менѣ Йосифови, братови еѣ. Маю до неѣ важный интересъ. Она походить зъ села Панкна, повѣту Горлицѣ, въ Галичинѣ. J. Nyshchot, 6 Oneil Str., Auburn, N. Y.

Де есть?

Глядаю мого вуйка, Гриця Крупяка, і брата стриєчного Василя Плішку, родом з Кривих, повіт Ліско в Галичині. Послідними часами перебувавъ в околиці Scranton, Pa. Хто би о них знав, або они сами, зволять відписати на адресу: John Pliszka, 116 Lyman Str., Holyoke, Mass. 9-10

J 42

Бачність рускі жінки!

Недавно тому приїхала з старого краю до Виннипегу п. Анна Костюк, руска екзамінована і вчена акушерка. Котра жінка не хоче тяжко бідовати при пологах, як нераз трафляє ся задля браку досьвідченої акушерки, нехай удасть ся до неї.

Адрес: 5-

Mrs. Anna Kostiuk,
79 Mc Gregor Str., Winnipeg, Canada.

ЧИТАЙТЕ!

Хто пришле на „Свободу“ 2 доляры, той достане въ дарунку книжокъ вартости **75 центôвъ**, які собѣ самъ выбере.

Хто пришле на „Читальню“ 1.50 дол., той достане въ дарунку книжокъ вартости **75 центôвъ**, які собѣ самъ выбере.

Хто пришле намъ 2.50 дол, той буде доставати черезъ 12 мѣсяцѣвъ часопись „Свободу“, або просвѣтні книжочки „Читальню“, а кромѣ того достане въ дарунку прегарну книжку **„Житє Ісуса Христа“**. Книжка ся мае 300 сторôнъ друку и 75 образковъ; оправлена въ сильне червоне полотно зъ золотыми вытисками. **Коштуе 1.50 дол.**

Хто пришле намъ 3.50 дол., той буде доставати черезъ 12 мѣсяцѣвъ „Свободу“ або „Читальню“ а кромѣ того достане въ дарунку **Библію Старого и Нового Завѣта**, що мае 1000 сторôнъ и **коштуе 2 доляры.**

Хто пришле намъ 4.50 дол., той буде доставати черезъ 12 мѣсяцѣвъ „Свободу“ або „Читальню“ а кромѣ того достане в дарунку **„Новый Завѣтъ“** въ церковной мовѣ зъ перекладомъ на нашу мову. Ся прегарна книжка мае около 1000 сторôнъ и **коштуе 4.00 дол.**

Списъ книжокъ, які даемо въ дарунку:

- * Америка ... 15 ц.
- * Ангелъ та пустельникъ и т. и. ... 15 ц.
- Біблія Велика ... 2.00
- Борба клясъ и чому робôтники орґанізують ся ... 15 ц.
- Весела книжочка зъ образками ... 30 ц.
- * Грѣхи міліонерôвъ и т. п. С. 7 ... 15 ц.
- Дещо въ історіи православнои місіи въ Америцѣ ... 10 ц.
- Дещо про звѣрята ... 30 ц.
- * Двѣ левады и т. п. С. 5 ... 15 ц.
- * Дорога любови, то Божа дорога С. 6 ... 15 ц.
- Жовнѣръ ... 10 ц.
- Журавлѣ ... 15 ц.
- Житє Исуса Христа ... $1.50
- * Житє, зарôбки, орґанізаціи и т. п. въ Спол. Державахъ ... 15 ц.
- Зубъ за зубъ ... 10 ц.
- * Казки про Жидів ... 15 ц.
- Історія Руси зъ образками ... 10 ц.
- Капіталъ и праця ... 15 ц.
- * Книжка Рахункова ... 50 ц.
- *Календарь ... 25 ц.
- Марія ... 10 ц.
- * Наверненый Грѣшникъ ... 20 ц.
- Народный рухъ австро-угорскихъ Русинôвъ ... 15 ц.
- Новый Завѣтъ ... 4.00
- Образки и загадки ... 10 ц.
- Оповѣданя ... 15 ц.
- Оповѣданя про заздрыхъ богôвъ ... 10 ц.
- Про вôдступникôвъ вôдъ рос. православія ... 10 ц.
- * Про нутро землѣ ... 25 ц.
- Подземні скарбы ... 25 ц.
- Покуса ... 10 ц.
- Псалтырь ... 1.00
- Розмова Поляка, въ Русиномъ ... 10 ц.
- Руско англійскій словарець ... 20 ц.
- * Религійні вѣрованя старинныхъ народôвъ ... 20 ц.
- Смерть ... 10 ц.
- * Стародавні казки та оповѣданя ... 15 ц.
- * Страйкъ ... 20 ц.
- Тарасъ Шевченко ... 15 ц.
- Тимко Гаврилюкъ ... 15 ц.
- Унія въ Америцѣ ... 20 цнт.
- * Хто зъ чого жіе ... 15 ц.
- * Які то є люде на землі, зъ 20 образками ... 50 ц.
- * Якъ мужикъ ходивъ до царя правды шукати ... 15 ц.

Золоте перо Celtric 1.00 дол. Золоте перо Sanford 2.00 дол.

Атлясъ цѣлого свѣта, англійскій, 105 мапъ, надъ 300 сторôнъ, подае имена и людность 40.000 мѣстъ цѣлого свѣта 1.00 дол.

Мапа Сполученыхъ Державъ и цѣлого свѣта 4 стопы широка а 6 стôпъ довга (инші продають по 5 дол.) у насъ лишь 2 дол.

Пишѣть Ваші замовленя на сѣй картцѣ:

Мѣсце, день, мѣсяць 1906

До редакціи „Свободы“ въ Скрентонъ, Па.

Посылаю Вамъ $..........., за що прошу высилати менѣ черезъ 12 мѣсяцѣвъ (тутъ треба написати, чи хочете „Свободу“ чи „Читальню“) ....

На дарунокъ прошу менѣ прислати слѣдуючі книжки:

	Цѣна дол.	цнт.
Разомъ		

Мôй докладный адресъ (имя и прозвище): ____________

(нумеръ дому и улиця) ____________

(мѣсто и стейтъ) ____________

Адресъ треба всегда выписати англійскими буквами и то дуже выразно.

Зъ замовленями спѣшѣть, бо такі дарунки не будемо довго давати.

Адресуйте:

Svoboda, Box 353, Scranton, Pa.

Новый Завѣтъ

Господа Нашого Исуса Христа въ языцѣ церковно-словеньскôмъ зъ переводомъ на языкъ народно-рускій зъ поясненями; О. А. Бачиньского, за одобренемъ и благословенемъ Митрополита. Сторôнъ 992.

Цѣна 4 доляры.

Псалтырь

въ языцѣ церковно-словеньскôмъ зъ переводомъ на языкъ народно-рускій, зъ поясненями; о. А. Бачиньского; за одобренемъ Митрополита. Сторôнъ 286.

Цѣна 1 дол.

Обѣ книжки разомъ 4.50 дол.

☞ Замовленя вразъ зъ грôшми посылати на адресу:
SVOBODA, Box 353, Scranton, Pa.

Посылайте грошѣ черезъ Рускій Народный Дôмъ и черезъ нашихъ посередниковъ.

Хто посылае грошѣ до краю просто черезъ Р. Н. Дôмъ, най выпише, що потреба, на карточцѣ повисше:

Имя и назвиско того, кому посылаете грошѣ ....

Де мешкае (село або мѣсто) ....

Послѣдна почта ....

Кôлько коронъ ....На се посылаю долярôвъ ....

Назвиско посылаючого ....

Адресъ посылаючого ....

Тоту карточку треба вырѣзати и послати разомъ зъ чекомъ або мониордеромъ, выписанымъ на имя A. Sharshon, Shamokin, Pa. на адресу Rev. N. Strutynsky, 7 Stewart Place, Elizabeth, NJ.

За 10 до 12 днѣвъ грошѣ вже будуть доручені у краю.

Заразомъ подаемо имена посередниковъ, котрі стало посылають грошѣ черезъ Р. Н. Дôмъ.

„Свобода“, Scranton, Pa.
Юрій Хилякъ, Olyphant, Pa.
Юрій Фалатъ, Priceburg, Pa
С. Ядловскій, Jersey City, N. J.
Ив. Голда, Mt. Carmel, Pa.
Ив. Тарбай, Elmira, N. Y.
Ив. Глова, Shamokin, Pa.
К. Котанчикъ, Shamokin, Pa.
Й. Стеткевичъ, „
А. Шаршонъ, „
Н. Джмеликъ, Smokerun, Pa.
Т. Цѣркотъ, Ansonia, Conn.
Д. Капитула, McAdoo, Pa.
Гр. Ковалевичъ, Sayre, Pa.
Ив. Бурштинъ, Buffalo, N. Y.
Мих. Кричфалуши, Brownsville Pa.
М. Турокъ, Priceburg, Pa.
Т. Каськôвъ, McKeesport, Pa.
Ив. Двіякъ, Jessup, Pa.
Т. Поливка, Hazleton, Pa.
М. Сеґинъ, Deferiet, N. Y.
В. Бреянъ, Terryville, Conn.
П. Ґера, Leetsdale, Pa.
М. Поляньскій, Auburn, N. Y.
Ив. Лещишинъ, Buffalo, N. Y.
Гр. Сидоръ, Pittsburg, Pa.
Д. Мерена, Cohoes, N. Y.
Ив. Ворґачъ, Mt. Carmel, Pa.
П. Леньо, Christopher, Pa.
М. Петровскій, St. Louis, Mo.
Т. Глива, Manor, Pa.
О. Ставискій, Excelsior, Pa.
П. Галайда, Scenery Hill, Pa.
С. Демчко, Shenandoah, Pa.

Цѣна, кôлько бере Р. Н. Дôмъ за австрійскі грошѣ, если хто посылае просто до насъ:

За	5	коронъ	1	дол.	17	цнт.		За	170	коронъ	34	дол.	88	цнт.
„	10	„	2	„	20	„		„	180	„	36	„	92	„
„	20	„	4	„	25	„		„	190	„	38	„	96	„
„	30	„	6	„	28	„		„	200	„	41	„	00	„
„	40	„	8	„	33	„		„	300	„	61	„	45	„
„	50	„	10	„	37	„		„	400	„	81	„	85	„
„	60	„	12	„	42	„		„	500	„	102	„	25	„
„	70	„	14	„	46	„		„	600	„	122	„	90	„
„	80	„	16	„	50	„		„	700	„	143	„	40	„
„	90	„	18	„	55	„		„	800	„	163	„	70	„
„	100	„	20	„	60	„		„	900	„	184	„	30	„
„	110	„	22	„	64	„		„	1000	„	204	„	80	„
„	120	„	24	„	68	„		„	2000	„	409	„	50	„
„	130	„	26	„	72	„		„	3000	„	614	„	20	„
„	140	„	28	„	76	„		„	4000	„	816	„	50	„
„	150	„	30	„	80	„		„	5000	„	1021	„	00	„
„	160	„	32	„	84	„								

Посередникамъ належить ся крôмъ того за почту и папѣрь.

Русины! Оденъ шеръ Р. Н. Дому коштуе $25.00. Сего року дівіденда буде 8 процентъ. Хто хоче купити шеры, най напише чекъ або моні-ордеръ на имя A. Sharshon (Shamokin, Pa.) и най той чекъ разомъ зъ листомъ зашле на адресу Rev. N. Strutynsky, 7 Stewart Place, Elizabeth, N. J.

Р. Н. Дôмъ пожичае грошѣ на праперты на першій морґічъ на 6 процентъ.